

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Skaun kommune

- Arkivsak:** 14/124
- Møtedato/tid:** 01.12.2014, kl. 09:00
- Møtested:** Rådhuset, Formannskapssalen
- Møtedeltakere:** Eva Overholt (Leder)
Eivind Stende
Jan M. Leinum
Oddrun Husby
Ingrid M. Tørhaug-Skagseth
- Forfall:**
- Andre møtende:** Inge Storås, Revisjon Midt-Norge IKS(RMN)
Torbjørn Brandt, Kontrollutvalgssekretariat Midt-Norge IKS (KonSek)
- Kopi:** Ordfører, rådmann, kontrollutvalgets varamedlemmer,
Frode Singstad, RMN, postmottak RMN, postmottak Skaun kommune.
-

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 31.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til
Kontrollutvalgssekretariat Midt-Norge IKS v/ Torbjørn Brandt
på telefon 93065722 eller e-post: torbjorn.brandt@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 24.11.14

Eva Overholt (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Torbjørn Brandt
Konsulent, Konsek

Sakliste

036/14	Referatsaker
037/14	Plan for gjennomføring av finansiell revisjon 2014
038/14	Møteplan 2015
039/14	Aktuelle saker fra utvalgene
040/14	Eventuelt

Referatsaker

Behandles i utvalg Kontrollutvalget i Skaun kommune	Møtedato 01.12.2014	Saksnr 036/14
---	-------------------------------	-------------------------

Saksbehandler: Torbjørn Brandt
Arkivkode:
Arkivsaknr.: 14/124-1

Kontrollutvalgsekretariatets innstilling

Referatsakene tas til orientering.

Vedlegg

Bernt svarer - Du kan stille på to lister til valget
Bernt svarer - Satt opp på valglister mot sin vilje
Bernt svarer - Er det grenser for politiske verv en tillitsvalgt kan ha
Bernt svarer - Kan ikke nekte å stemme
Bernt svarer, Kan ikke avfeie opplysninger som kommer sent
Bernt svarer - Er det lov å ha ekspresshøring i ferien
Kommuner får refs for lukkede dører
Bernt svarer - Rundskriv binder ikke kommunene
Bernt svarer - Skal vurdere habiliteten i god tid
Bernt svarer - Tre begrensninger for ansatte som vil kjøpe fra kommunen
Statsbudsjett 2015 KS-Samlenotat
Referat møte i kommunesektorens etikkutvalg 22. - 23. september 2014

Saksutredning

Følgende referatsaker vil bli presentert i møtet:

- I. Du kan stille på to lister til valget
- II. Satt opp på valglister mot sin vilje
- III. Grenser for politiske verv en tillitsvalgt kan ha
- IV. Kan ikke nekte å stemme
- V. Kan ikke avfeie opplysninger som kommer sent
- VI. Praksis med ekspresshøring
- VII. Lukking av møter
- VIII. Rundskriv binder ikke kommunene
- IX. Habilitet
- X. Tre begrensninger for ansatte som vil kjøpe fra kommunen
- XI. Statsbudsjett 2015 KS-samlenotat
- XII. Referat fra kommunesektorens etikkutvalg

Bernt svarer: Du kan stille på to lister til valget

Det er fullt mulig å stille for to ulike lister ved fylkestings- og kommunestyrevalg.

Av Kommunal Rapport
27. oktober 2014

Fakta

Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen. Bernt har utgitt en rekke bøker innen blant annet forvaltningsrett og kommunalrett. Han ledet det offentlige utvalget som ledet fram til en kraftig fornying av kommuneloven i 1992. Bernt har også stor kunnskap om blant annet offentlighetsloven og forvaltningsloven.

En politiker er valgt i kommunestyret for et lite parti, som er registrert etter partiloven. Nå vil vedkommende stille som fylkestingskandidat for et annet parti, som vedkommende har blitt medlem av. Kan politikerens fortsette å representere det andre, lille partiet i kommunestyret – eller plikter vedkommende også der å melde overgang?

Bernt svarer

Valgbar til kommunestyret og pliktig til å ta imot valg er ifølge valgloven § 3–3 nr. 2 «alle som har stemmerett ved valget og som står innført i folkeregisteret som bosatt i kommunen på valgdagen, og som ikke er utelukket eller fritatt». Den som er valgt, vil bare miste retten til å fungere i vervet hvis hun eller han mister sin valgbarhet til kommunestyrevalg, i praksis ved utflytting fra kommunen eller ved å bli tilsatt i enkelte lederstillinger hos Fylkesmannen eller i kommunen.

Et kommunestyremedlem som fortsatt et valgbart, har plikt til å fortsette å fungere i vervet i valgperioden jf. kommuneloven § 40 nr. 1, første setning: «Den som er valgt som medlem av kommunalt eller fylkeskommunalt folkevalgt organ, plikter å delta i organets møter, med mindre det foreligger gyldig forfall».

Dette gjelder også om han eller hun skifter parti, eller rett og slett blir partiløs, og også der hun eller han lar seg velge til et annet styringsnivå – fylkesting eller Stortinget – for et annet parti.

Partiskifte vil normalt heller ikke kunne være grunnlag for å søke kommunestyret om fritak fra vervet etter bestemmelsen i kommuneloven § 15 nr. 2. Slikt fritak kan bare gis til den som ikke uten «uforholdsmessig vanskelighet eller belastning kan skjøtte sine plikter i vervet», og da er ikke et partiskifte eller en utmelding nok. Kommunestyrevervet er et personlig tillitsverv som den enkelte har plikt til å søke å utføre best mulig etter egen overbevisning, uavhengig av partitilknytning.

Hvis politikerens bare stiller på en fellesliste lokalt, er det da mulig å representere et ordinært parti i fylkestinget?

SVAR: Dette er ikke noe problem. Valgene til fylkestinget og til kommunestyret er to uavhengige valghandlinger, og spørsmål om valgbarhet og eventuelt fritak må vurderes

separat for hvert valg. Tilknytning til et ett parti eller til en fellesliste ved det ene valget, utelukker ikke at man kan stille opp for et annet parti ved det andre valget.

Helt utenkelig er det jo heller ikke at dette kan det være gode grunner til. Man kan jo godt være sterkt uenig med sitt eget parti i kommunalpolitikken, typisk i en lokaliseringssak, men stemme på og la seg velge fra det samme partiet ved fylkestingsvalg eller stortingsvalg.

Bernt svarer: Jeg vil ikke stå på liste – kan jeg nekte?

Folk som blir satt opp på valglistor mot sin vilje, kan utan begrunnelse søke om å bli strøket – men de må passe på tidsfristen, advarer jussprofessor Jan Fridthjof Bernt. Men du kan ikke nekte å bli valgt til andre organer enn kommunestyret eller fylkestinget.

Av Kommunal Rapport

15. september 2014 - 9:43

(Oppdatert: 15. september 2014 - 9:43)

Fakta

Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen. Bernt har utgitt en rekke bøker innen blant annet forvaltningsrett og kommunalrett. Han ledet det offentlige utvalget som ledet fram til en kraftig fornying av kommuneloven i 1992. Bernt har også stor kunnskap om blant annet offentlighetsloven og forvaltningsloven.

Spalten Bernt svarer publiseres hver mandag på Kommunal-Rapport.no. Spørsmål kan sendes til redaksjon@kommunal-rapport.no.

Spørsmål

En engasjert innbygger utan noe politisk verv i dag får henvendelse fra to forskjellige partier om å stå på valglista til kommunestyrevalget neste år. Innbyggeren takker nei til begge henvendelser. Det hjelper ikke, begge nominasjonskomiteer vil sette opp vedkommende på lista. Siden dette er en profilert og populær innbygger er det slett ikke utenkelig at navnet både kan hjelpe partiene til å få flere stemmer, og at vedkommende blir stemt inn via personstemmer.

Innbyggeren ønsker egentlig ikke å stille for noen av listene, og har ikke lyst til å fortelle offentlig hvilket parti som hun stemmer på. Hun vil derfor heller ikke melde seg inn i noe parti – noe som ville hindret andre valglistor å ta henne med.

Kan de lokale partiene likevel sette opp innbyggeren på valglista? Har innbyggeren noen mulighet til å hindre å bli ført opp på lista, annet enn å bli medlem av et politisk parti?

Bernt svarer

Borgernes plikt til å ta imot verv som folkevalgt har tradisjonelt blitt sett som et grunnleggende prinsipp i vårt folkestyre. Tanken er at i et demokrati har vi alle medansvar for hvordan landet og lokalsamfunnet blir styrt, og plikt til å være med og bære byrdene ved å delta i styringsorganer hvis vi blir foreslått og valgt. Dette gjelder fortsatt for verv som stortingsrepresentant. Her er personer tilsatt i visse stillinger utelukket fra valg, alle andre kan foreslås og har plikt til å ta imot valg, se valgloven § 3–1.

I valgloven § 3–3 nr. 2, fastslås det stadig i tråd med dette at «Valgbar til kommunestyret og pliktig til å ta imot valg er alle som har stemmerett ved valget og som står innført i folkeregisteret som bosatt i kommunen på valgdagen, og som ikke er utelukket eller fritatt», hvis ikke man er utelukket fra valg fordi man er tilsatt visse kommunale stillinger.

Men i § 3–4 finner vi så en bestemmelse om rett til å kreve fritak fra valg. Frem til 2011 kunne slikt fritak bare gis i visse bestemte situasjoner, herunder at man var medlem av et

annet parti enn det som har oppstilt den listen man ble foreslått på. Men i 2011 ble kravet til begrunnelse for å søke fritak strøket, nå er det tilstrekkelig at den som er foreslått «avgir skriftlig erklæring om at vedkommende ikke ønsker å stille til valg på den aktuelle valglisten innen den frist fylkesvalgstyret eller valgstyret setter» (§ 3–4 nr. 1 og nr. 2.) Det stilles altså ikke lenger noe krav til begrunnelsen for å kreve slikt fritak. Men hvis denne fristen blir oversittet, har man stadig plikt til å ta imot valg og fungere i vervet.

Bakgrunnen for denne lovendringen var i første rekke at det var reist spørsmål om denne ombudsplikten var forenlig med FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, hvor det fastsettes at ingen skal tvinges til å være medlem av et politisk parti eller en politisk gruppe som vedkommende ikke selv har valgt, og at det å knytte fritaksrett til medlemskap i et annet politisk parti, også var problematisk i forhold til retten til å kunne holde sine personlige politiske preferanser for seg selv. Regelen om ubetinget rett til å kreve fritak ble også gjort gjeldende for valg til fylkestinget.

Derimot er bestemmelsen i Grunnloven § 63 om plikt til å ta imot valg til Stortinget, beholdt uendret, og det samme gjelder – mer oppsiktsvekkende – ved valg til andre kommunale eller fylkeskommunale organer enn kommunestyret og fylkestinget.

Valg til disse organene er ikke regulert i valgloven, men i kommuneloven, og her er stadig lovens regel (§ 14 nr. 1, bokstav a og b) at man har plikt til å ta imot valg hvis man har stemmerett i vedkommende kommune og fylkeskommune, og ikke er utelukket fra valg på grunn av tilsettingsforhold i visse stillinger.

Fritak for valg til verv etter kommuneloven kan man bare kreve hvis man enten har gjort tjeneste som medlem av vedkommende organ de siste fire år, eller er medlem av et annet registrert parti enn det som har framsatt det aktuelle listeforslaget. Her har lovgivers høyre hånd åpenbart ikke fått med seg hva den venstre har gjort (§ 14 nr. 1, bokstav c). Den eneste måten å komme unna et slikt verv på uten å melde seg inn i et parti, vil da være å flytte ut av kommunen. Da er man ikke lenger valgbar.

Bernt svarer: Er det grenser for politiske verv en tillitsvalgt kan ha? Hvis tillitsvalgte i kommunen også har sentrale politiske verv, legger det klare begrensninger på hva vedkommende kan gjøre – både som tillitsvalgt og som politiker.

Av Kommunal Rapport

20. oktober 2014 - 8:43

(Oppdatert: 20. oktober 2014 - 8:44)

Fakta

Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen. Bernt har utgitt en rekke bøker innen blant annet forvaltningsrett og kommunalrett. Han ledet det offentlige utvalget som ledet fram til en kraftig fornying av kommuneloven i 1992. Bernt har også stor kunnskap om blant annet offentlighetsloven og forvaltningsloven.

Noen steder engasjerer tillitsvalgte i kommunene seg politisk og nomineres høyt på listene, også som ordførerkandidat. Fra før finnes det tilfeller der varaordfører eller formannskapsmedlemmer samtidig er hovedtillitsvalgt for kommuneansatte.

Er det noe i veien for å inneha begge disse vervene samtidig, og dermed både være de ansattes tillitsvalgt og rådmannens arbeidsgiver?

Er det noen forskjell på om den tillitsvalgte velges inn som ordfører/varaordfører, medlem av formannskap eller kommunestyre, eller andre politiske utvalg?

Hvordan må man eventuelt håndtere en slik dobbeltrolle?

Bernt svarer

Dette er spørsmål som ikke er regulert i kommuneloven, og som så vidt jeg kan se må vurderes ut fra forvaltningslovens regler om inhabilitet, i første rekke § 6, andre avsnitt, om inhabilitet på grunn av "særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til" vedkommendes upartiskhet.

[Vi må her først se på hvordan tillitsvalgtordningen er utformet i hovedavtalen for kommunene:](#)

Vi ser her at tillitsvalgte har som arbeidsoppgave å representere de tilsattes interesser i samtaler og forhandlinger med kommunens ledelse. I hovedavtalen er det i tråd med dette fastsatt (§ 3-2-1) en plikt for bedriftens ledelse til "så tidlig som mulig drøfte med de tillitsvalgte:

- spørsmål som vedrører bedriftens økonomiske og produksjonsmessige stilling og utvikling
- forhold som har umiddelbar sammenheng med arbeidsplassen og den daglige drift
- de alminnelige lønns- og arbeidsforhold ved bedriften
- omlegginger av viktighet for arbeidstakerne og deres arbeidsforhold
- sysselsettingsspørsmål, herunder planer om utvidelser og innskrenkninger"

I hovedavtalens § 3-2-3 er det gitt nærmere regler om hvordan disse drøftingene skal finne sted:

"Før bedriften treffer sine beslutninger i saker som angår arbeidstakernes sysselsetting og arbeidsforhold, skal de tillitsvalgte gis muligheter for å fremme sine synspunkter. I de tilfeller bedriftsledelsen ikke finner å kunne ta hensyn til de tillitsvalgtes anførsler, skal den grunnngi sitt syn. Fra drøftingene skal det settes opp protokoll som undertegnes av begge parter."

Det ligger etter dette i vervets natur at en tillitsvalgt ikke samtidig kan være talsperson for kommunen som arbeidsgiver, og i hovedavtalens § 3-1, fjerde avsnitt er det i tråd med dette fastsatt at:

"Arbeidstakere som har stilling som overordnet leder i bedriften eller som har stilling i personalfunksjonen, kan av bedriften anmodes om ikke å la seg velge som tillitsvalgt." **Dette siste må bety at arbeidsgiver ikke kan forby personer i disse funksjonene å la seg velge til tillitsvalgt, men at disse vil i så fall vil være utelukket fra å utføre oppgaver for kommunen i slike saker.**

Er det tale om tilsatte i kommunen, må i så fall rådmannen fastsette at disse ikke skal behandle saker innenfor sitt område som tillitsvalgt så lenge samtale og drøftingene med de tilsattes organisasjon ikke er fullført.

Vervet som tillitsvalgt må her ses som "et særegent forhold som er egnet til å svekke tilliten" til vedkommendes upartiskhet etter forvaltningsloven § 6, andre avsnitt slik at han eller hun **blir inhabil til å delta på kommunens vegne ved saksbehandling eller avgjørelse av saker innenfor det tjenesteområdet tillitsvervet omfatter.**

Er den tillitsvalgte folkevalgt, må hun eller han av samme grunn fratre organet ved behandlingen av alle saker innen eget tjenesteområde, og ordfører, varaordfører eller leder for folkevalgt organ, må ikke ha noen rolle ved forberedelsen eller tilretteleggelsen når slik sak skal behandles.

Bernt svarer: Kan ikke nekte å stemme

Lokalpolitikere kan ikke la være å stemme i en votering, understreker jussprofessor Jan Fridthjof Bernt.

Av Kommunal Rapport

7. oktober 2014 - 9:22

Fakta

Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen. Bernt har utgitt en rekke bøker innen blant annet forvaltningsrett og kommunalrett. Han ledet det offentlige utvalget som ledet fram til en kraftig fornying av kommuneloven i 1992. Bernt har også stor kunnskap om blant annet offentlighetsloven og forvaltningsloven.

Spalten Bernt svarer publiseres hver mandag på Kommunal-Rapport.no. Spørsmål kan sendes til redaksjon@kommunal-rapport.no.

Spørsmål

1. I en komite valgte tre partier ikke å stemme i en sak. Kommunen har tidligere praktisert at partier ikke stemmer, men er usikker på om representantene har anledning til å avstå fra å stemme. Gjelder stemmeplikten i alle typer saker, eller kan medlemmer i folkevalgte organer avstå fra å stemme når det ikke treffes realitetsvedtak?

2. Ved stemmelikhet blir som kjent møteleders dobbeltstemme avgjørende, jf kommunelovens § 35 nr. 1. Avgir møteleder automatisk dobbeltstemme - eller kan vedkommende velge å bare anvende én stemme?

Bernt svarer

1. Stemmeplikt gjelder alle voteringer, jf. kommuneloven § 40 nr. 2 - «avstemninger». Og ved avgjørelsen om det er tilstrekkelig flertall for et vedtak, skal det tas utgangspunkt i hvor mange medlemmer som var til stede under avstemningen, og da slik at såkalt blank stemme anses som en stemme mot vedtaket.

2. Den såkalte dobbeltstemme er ikke noe møteleder «bruker». Betegnelsen er misvisende, det er jo ikke tale om dobbelt stemme. Det som står i loven § 35 nr. 1, er ganske enkelt at ved stemmelikhet er møteleders stemme avgjørende. Vi må ha et vedtak, og hvis det ikke er noe flertall, bruker vi denne regelen, jf. § 38 siste setning om valg og tilsetting, der det likeledes står at «Ved stemmelikhet avgjøres ansettelse av møtelederen, mens valg avgjøres ved loddrekning.» Det betyr at ved skriftlig avstemning i en tilsettingssak, skal møteleder opplyse hvordan han eller hun har stemt etterpå, og det er ikke anledning til å ombestemme seg eller la være å fortelle dette.

Bernt svarer: Kan ikke avfeie opplysninger som kommer sent Å avvise saksopplysninger bare fordi de kommer like før kommunestyremøtet, er ikke forsvarlig saksbehandling, slår jussprofessor Jan Fridthjof Bernt fast. Av Kommunal Rapport

3. november 2014

Fakta

Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen. Bernt har utgitt en rekke bøker innen blant annet forvaltningsrett og kommunalrett. Han ledet det offentlige utvalget som ledet fram til en kraftig fornying av kommuneloven i 1992. Bernt har også stor kunnskap om blant annet offentlighetsloven og forvaltningsloven.

Et forhandlingsutvalg inngikk en avtale med rådmannen i kommunen om en ekstra godtgjøring. I etterkant tok kontrollutvalget saken og hevdet at avtalen måtte til politisk behandling, fordi den var i strid med avtaleverk og tidligere praksis, og måtte anses av prinsipiell karakter.

Uttalelsen fra kontrollutvalget ble først lagt frem for kommunestyret som en orienteringssak. Saken ble deretter satt opp til behandling i kommunestyret i et senere møte, med utgangspunkt i innstilling fra kontrollutvalget. Ved sakspapirene lå også et kort brev fra rådmannens advokat, som fremholdt at han ikke kunne se at avtalen var i strid med lov- og avtaleverk.

Få timer før møtet fikk ordføreren i hende et nytt brev fra advokaten, der denne fremholdt at avtalen var bindende og at kommunen ville måtte gå til søksmål hvis den ville ha igjen pengene. Ordføreren anså seg som inhabil på grunn av sin tidligere befatning med avtalen, og ga brevet videre til en utpekt setteordfører i saken. (Varaordfører var fraværende, og for øvrig også inhabil, som medlem av **forhandlingsutvalget**). **Kommunestyret vedtok imidlertid at brevet ikke skulle legges frem i møtet, fordi det var kommet for sent, og traff deretter vedtak med kritikk av forhandlingsutvalget og krav overfor rådmannen om tilbakebetaling av to månedslønner.**

Spørsmål: Er dette korrekt og forsvarlig saksbehandling?

Bernt svarer

Utgangspunktet er etter kommuneloven § 23 nr. 2 at «Administrasjonssjefen skal påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet». Men her dreier saken seg altså om administrasjonssjefen selv, og da er det naturlig at ordfører tar ansvaret for dette, som den som skal lede møtet (se § 9 nr. 3), og som setter opp saklisten til møtet (§ 32 nr. 2), og dermed må ta stilling til om saken er godt nok utgreid. Hvis ordfører er inhabil, er det varaordfører som skal overta disse funksjonene. Når begge disse er inhabile i en sak – eller har forfall, må kommunestyret velge en setteordfører for saken. Kontrollutvalget har ingen funksjon når det gjelder oppsett av sakliste og saksforberedelse for kommunestyret.

Når det som her kommer inn et nytt brev med nye opplysninger eller anførsler i saken, må kommunestyret ta stilling til hva som er forsvarlig saksbehandling. Det må vurderes om dette tilsier at saken utsettes, eller om det er forsvarlig å treffe vedtak her og nå, uten noen ytterligere saksbehandling.

Hvis møteleder mener at kommunestyret ikke kan forholde seg til det som står i brevet når det har kommet så sent, må han eller hun fremme forslag om at saken utsettes. Da behøver ikke brevet deles ut i møtet. Det som deretter skal skje, er at administrasjonen og kontrollutvalget – eventuelt også en uavhengig jurist – vurderer det som sies her, og at saken deretter legges frem på nytt for kommunestyret i et senere møte, med brevet og disse vurderingene.

Hvis møteleder derimot mener at kommunestyret stadig kan treffe vedtak i samme møte, kan han ikke bare foreslå å avvise brevet, uten at kommunestyret blir kjent med innholdet. Før det treffes vedtak i saken, må medlemmene ha lest brevet, slik at de kan ta stilling til hvordan de vil forholde seg til det som står her; om dette kan ha betydning for saken, og i tilfelle om det tilsier at saken likevel utsettes til et senere møte. En rent formell avvisning – «nå er det for sent å komme med noe mer», er ikke forsvarlig saksbehandling. Kommunestyret er ikke nødt til å stoppe saken om det får et slikt brev, men hvis det likevel vil treffe et vedtak i dette møtet, må det skje enten på grunnlag av at medlemmene finner at det som står i brevet enten ikke tilfører noe nytt, eller at det som sies i brevet i alle fall er noe man kan forholde seg til her og nå uten ytterligere saksutredning.

Bernt svarer: Er det lov å ha ekspresshøring i ferien?

Raske høringer midt på sommeren er et betydelig problem, mener jusprofessor Jan Fridthjof Bernt. Men det er opp til kommunestyret å vurdere om høringen har vært god nok.

Av Kommunal Rapport

1. september 2014 - 8:24

(Oppdatert: 1. september 2014 - 8:25)

Fakta

Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen. Bernt har utgitt en rekke bøker innen blant annet forvaltningsrett og kommunalrett. Han ledet det offentlige utvalget som ledet fram til en kraftig fornying av kommuneloven i 1992. Bernt har også stor kunnskap om blant annet offentlighetsloven og forvaltningsloven.

Spalten Bernt svarer publiseres hver mandag på Kommunal-Rapport.no. Spørsmål kan sendes til redaksjon@kommunal-rapport.no.

Det er tale om et omstridt forbud, og da er det særlig viktig at det ikke i ettertid kan stilles spørsmål om alle røster har fått komme til orde på en forsvarlig måte før man traff en avgjørelse

Høring i ferien kan da ikke være en reell høring?

Er det noen regler som begrenser muligheten enten i kommunen eller i departementet, til å sende saker på høring i ekspressfart i fellesferien? Kan vedtak fattet av administrasjonen eller kommunestyret i kommunen etter en slik høring bli kjent ugyldige?

Spørsmålet er basert på reaksjoner etter at Oslo kommune gjennomførte rasek høring i sommer om mulig tiggeforbud.

Bernt svarer

I Forvaltningslovens § 17, første setning, er det fastslått som generell regel at «Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes». Bestemmelsen kan ikke tas helt på ordet, man kan alltid undersøke mer, men må leses som et krav om forsvarlig saksbehandling, vedtakets karakter og omstendighetene ellers tatt i betraktning, herunder hvor mye det haster å treffe et vedtak. Hvis saksbehandlingen ikke har vært forsvarlig, vil vedtaket kunne bli kjent ugyldig.

Men denne bestemmelsen gjelder bare for såkalte «enkeltvedtak»; det vil si avgjørelser som er rettet mot og er bestemmende for enkeltpersoners rettigheter eller plikter. Tiggeforbudet er ikke et slikt enkeltvedtak, men en generell regel – en lokal forskrift, og faller dermed utenfor rammen for dette påbudet.

Også i slike saker er det riktignok en klar forventning om at man skal gjennomføre en **forsvarlig saksbehandling, men det er vanskelig å tenke seg at en kommunal forskrift vil være ugyldig på grunn av dårlig saksutredning. Her er det administrasjonen og politisk ledelse – i siste instans kommunestyret – som har ansvaret for på påse at de vedtakene som treffes bygger på et mest mulig fullstendig faktagrunnlag og er allsidig belyst.**

Det er altså et politisk spørsmål om man synes beslutningsgrunnlaget er godt nok i slike saker. Kommunestyremedlemmer som mener saken ikke er godt nok utredet, må gi uttrykk for det, og kan fremme forslag om utsettelse til den er bedre forberedt, men det er flertallet som avgjør når det synes det har hørt nok til å treffe et vedtak.

Dette gjelder også spørsmålet om hvorvidt en slik sak skal sendes ut på høring, og eventuelt når og med hvilke uttalefrister. I Staten har man særlige regler om høring og høringsfrister i Utredningsinstruksen, men disse er ganske fleksible og med flere unntakshjemler, og vi har så vidt jeg vet ingen eksempler på at statlige forskrifter eller andre generelle vedtak har blitt kjønt ugyldig på grunn av manglende eller i mangelfull høring.

For kommunene har vi ingen slike regler, noe som betyr at det fullt og helt vil være opp til den enkelte kommune å bestemme om den vil gjennomføre høring i slike saker og eventuelt når og hvordan.

Min personlige mening er at det helt generelt er et betydelig problem at vi ikke har fastere regler som kan sikre en bred og forsvarlig saksbehandling når departementer, direktorater eller kommuner opptrer som lovgiver, slik Oslo kommune gjør i tiggeforbudsaken.

Det er her tale om å vedta bestemmelser i kommunens politivedtekter, i medhold av Politi-loven § 14, første avsnitt, nr. 8, som fastsetter at kommunen kan – med departementets godkjenning – gi bestemmelser «om forbud mot eller nærmere vilkår for tigging på offentlig sted eller fra hus til hus», samt om meldeplikt for politiet for den som vil tigge.

Dette er regler som gjør et betydelig inngrep i enkeltmenneskers personlige frihet, og det er en klar forutsetning ut fra loven slik den nå lyder, at den enkelte kommune skal foreta en konkret vurdering av spørsmålet ut fra lokale forhold og de motstående hensyn som gjør seg gjeldende.

Her har departementet muligheten av å nekte godkjenning og sende saken tilbake hvis det mener det ikke har vært gjennomført en grundig nok saksutredning, men det er svært lite **sannsynlig i denne konkrete sammenhengen. Det er tale om et omstridt forbud, og da er det særlig viktig at det ikke i ettertid kan stilles spørsmål om alle røster har fått komme til orde på en forsvarlig måte før man traff en avgjørelse. Men dette er det kommunestyret, og ikke juristene, som må vurdere.**

Kommuner får refs for lukkede dører

Lødingen og Brønnøy fulgte ikke saksbehandlingsreglene ved lukking av møtene i formannskapet og kommunestyret, konkluderer Sivilombudsmannen.

Av Lisa Rypeng, Kommunal rapport

29. oktober 2014 - 10:42

(Oppdatert: 29. oktober 2014 - 10:43)

Fakta

Møter i folkevalgte organer skal som hovedregel holdes for åpne dører. Ved lukking av møter skal avgjørelsen og hjemmelen for avgjørelsen føres i møteboken.

Kravet må forstås slik at det kreves en spesifisering av hvilket nummer i kommuneloven § 31, samt eventuelt andre lovbestemmelser, som har begrunnet vedtaket om å lukke møtet.

Kilde: Sivilombudsmannen, offentlighetsloven

Det er Nils E. Øy som har klaget de to kommunene inn for ombudsmannen. Han er medlem av Norsk presseforbunds offentlighetsutvalg og tidligere generalsekretær i Norsk Redaktørforening.

I Brønnøy ble dørene lukket under kommunestyrets behandling av en sak om tilleggsavtale til rådmannens arbeidsavtale. I tilknytning til behandlingen av denne saken skal det også ha blitt orientert om kommunens økonomiske situasjon. I Lødingen behandlet politikerne en sak om et privat barnehagefirma som ville kjøpe kommunal grunn.

Begge kommunene får kritikk fordi det ikke framgikk av møteprotokollen til kommunestyret at dørene ble lukket, og det framgikk følgelig heller ikke hvilken lov hjemmel kommunene hadde brukt for å lukke dørene.

– Forpliktet til å unnta

Om årsaken til at deler av møtet ble lukket, viste Brønnøy til offentlighetslovens §5 om utsatt innsyn, og opplyste til ombudsmannen:

"Konkret omhandlet dette den nytilsatte rådmannens avtale om hjemreiser, der det var nødvendig å redegjøre for forhold relatert til hans familiære situasjon for å opplyse saken tilstrekkelig".

Dette er opplysninger som kommunestyret mente de var forpliktet til å unnta fra offentligheten.

I svarbrevet til ombudsmannen 8. september erkjente imidlertid kommunen at de ikke fulgte reglene om lukking av møter, og forsikret at kommunen har «iverksatt konkrete tiltak som skal forhindre at dette gjentar seg».

– Ikke god nok kunnskap

Lødingen viste til offentlighetslovens §23 som åpner for at det kan gjøres unntak for offentlighet «av omsyn til det offentlige sin forhandling».

«Det er kritikkverdig at formannskapet i møteprotokollen ikke har vist til hjemmelen for avgjørelsen om å lukke deler av møtet, slik kommuneloven § 30 nr. 4 krever. Videre skulle unntakshjemmelen i offentleglova ha framgått av møteprotokollen fra kommunestyremøtet. Svaret fra kommunen tyder på at den ikke har hatt god nok kunnskap om saksbehandlingsreglene ved lukking av møter i folkevalgte organer, og viktigheten av disse», skriver ombudsmannen i sin avgjørelse.

Ombudsmannen minner om at av hensyn til demokratiet, åpenhet og tilliten til de folkevalgte organenes avgjørelser, er det svært viktig at kommunen overholder saksbehandlingsreglene ved avgjørelser om å lukke et møte.

«Sett i lys av dette, synes det hensiktsmessig at Lødingen kommune gjennomgår rutinene for å sikre at kravene til føring av møtebok oppfylles ved framtidige møter i kommunens folkevalgte organer».

Ombudsmannen har ikke vurdert om kommunene faktisk hadde hjemmel til å lukke, men stiller spørsmål om vilkårene er oppfylt etter kommuneloven § 31.

– Terskelen for lukking skal være høy, skriver ombudsmannen.

Bernt svarer: Rundskriv binder ikke kommunene

Rundskriv og veiledere fra departement og andre statlige organer er ikke juridisk bindende for kommunene, påpeker jussprofessor Jan Fridthjof Bernt i en kommentar til striden om tilskudd til private barnehager.

Av Kommunal Rapport

29. september 2014 - 8:21

Fakta

Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen. Bernt har utgitt en rekke bøker innen blant annet forvaltningsrett og kommunalrett. Han ledet det offentlige utvalget som ledet fram til en kraftig fornying av kommuneloven i 1992. Bernt har også stor kunnskap om blant annet offentlighetsloven og forvaltningsloven.

Spalten Bernt svarer publiseres hver mandag på Kommunal-Rapport.no. Spørsmål kan sendes til redaksjon@kommunal-rapport.no.

Spørsmål

Bakgrunnen for de generelle spørsmålene er en uenighet mellom private barnehager og kommunene om kommunen kan redusere tilskuddet hvis den private barnehagen er stengt lenger enn det som er normalt (fire uker).

1. Hvilken rettslig status har rundskriv og veiledere fra departementer og direktorater?
2. Hvilken kontroll er det med at rundskriv og veiledere er i samsvar med lovgivers intensjon?
3. Kan det i en rettstvist tillegges vekt at de fleste andre kommuner følger disse skrivene, og at de dermed anses som forvaltningspraksis?

Bernt svarer

Saken dreier seg om hva som riktig forståelse av bestemmelsen i barnehageloven § 14, første setning, som inntil den den ble endret i i 2009, lød: «Godkjente barnehager skal behandles likeverdig i forhold til offentlig tilskudd.» Kommunen hevdet at det ikke var i strid med dette prinsippet når man reduserte tilskuddet til barnehager som holdt stengt mer enn fire uker årlig. Lagmannsretten fant at ordet «likeverdig» i loven, som i forskriften var koblet til «det tilsvarende barnehager i kommunen» mottar av offentlig tilskudd, måtte forstås slik at «det kan være forskjeller i det tilbudet barnehagene gir», uten at det skal kunne gi utslag i størrelsen på tilskuddet. Man støttet seg her også på uttalelser i forarbeidene, der det uttales at «Det må fremgå av forskrifter hva som menes med likeverdig behandling», og fant at uttalelser i rundskrivet fra departementet om forståelsen av loven var i overensstemmelse med dette. Jeg skal ikke her gå inn verken i den konkrete saken eller i diskusjonen om hva som mer generelt er den riktige forståelse av denne formuleringen, men i stedet kommentere de prinsipielle enkeltspørsmålene som er reist ovenfor:

1: Hvilken rettslig status har rundskriv og veiledere fra departementer og direktorater?

Som alminnelig utgangspunkt er slike rundskriv og veiledere om hvordan lover og forskrifter skal forstås, rene meningsyttringer. Lover skal tolkes ut fra det foreliggende rettsmateriale, og her er Stortingets vedtak – lovteksten – det sentrale omdreiningspunkt, likevel slik at man i praksis også legger betydelig vekt på det som sies i «forarbeidene», altså den forklarende tekst som utarbeides før loven vedtas.

Etterfølgende dokumenter som rundskriv og veiledere kan være av interesse som uttrykk for hvordan vedkommende forvaltningsorgan legger til grunn en bestemmelse skal forstås, men er ikke bindende for kommunene – eller andre jurister i det offentlige. Hva som er riktig forståelse av en lov er et fagjuridisk spørsmål, med Høyesterett som siste prøvingsinstans. Departementet kan ikke bestemme hva som er riktig lovforståelse, det kan bare tro og mene noe om det. Hvis departementet vil styre lovtolkningen, må det gjøre det ved hjelp av en forskrift, som er en form for utfyllende og presiserende «lovgivning» som i tilfelle må bygge på fullmakt i vedkommende lov, og utøves innen de rammer som er fastsatt der.

2: Hvilken kontroll er det med at rundskriv og veiledere er i samsvar med lovgivers intensjon?

Vi har ikke noe system for slik kontroll, i praksis er det opp til vedkommende departement å passe på dette. Men vi har eksempler på at departementet prøver å tilta seg «lovgivermyndighet» ved å gi «veiledning» som i praksis innebærer en **tilsidesettelse av klare rettsregler. Den eneste form for effektiv kontroll med dette er søksmål til domstolene eller klage til Sivilombudsmannen.**

3: Kan det i en rettsvist tillegges vekt at de fleste andre kommuner følger disse skrivene, og at de dermed anses som forvaltningspraksis?

Det normale er at slike rundskriv tillegges stor vekt og blir fulgt i kommunene, om ikke annet fordi de må regne med at ved lovlighetsklage til fylkesmann, eller lovlighetskontroll og tilsyn av eget tiltak fra fylkesmannen, vil den forståelsen av gjeldende rett som kommer til uttrykk her, bli lagt til grunn. Fylkesmannen er jo underlagt vedkommende departement på det aktuelle saksområdet.

Ved rettslig kontroll av uavhengige instanser, som domstoler, Sivilombudsmannen, Trygderetten og Statens helsetilsyn, vil slike rundskriv og veiledninger ikke bli ansett som bindende, men de kan være relevante hvis det legges til grunn at de har skapt en forvaltningspraksis som må tillegges vekt ved lovtolkningen. I den kjente Austestad-dommen (Fusa-dommen) fra 1990 ble det lagt betydelig vekt på at departementet i rundskriv til kommunene hadde lagt til grunn at det forelå en juridisk rett til et minstemål av omsorg og pleie for den som er avhengig av dette, og at dette derfor måtte anses som en etablert rettsforståelse i praksis. Her dreide det seg altså om forståelse av bestemmelser om enkeltmenneskers rettigheter overfor det offentlige, der praksis ble brukt som et argument i favør av større rettigheter for den som trenger hjelp.

I den motsatte situasjon, der praksis påberopes som argument for å tolke en bestemmelse slik at den innskrenker det offentliges forpliktelser, vil rundskriv og praksis i utgangspunktet ha liten vekt. I vårt tilfelle er det spørsmål om betydningen av et statlig rundskriv for en tilskuddsordning til private barnehager, der det er

kommunene og ikke staten som skal betale, og kommunen påberoper seg dette som grunnlag for sin forståelse av loven, eller i alle fall for at den ikke skal bli erstatningsansvarlig. På samme måte som i Austestad-saken er det her spørsmål om forståelse av en bestemmelse som pålegger kommunene en plikt overfor private, men her påberopes en mulig praksis som et argument for en mindre omfattende forpliktelse for kommunen. Det er altså spørsmål om praksis kan påberopes som grunnlag for en svekkelse av rettighetene til de private barnehagene. Dette taler mot at et slikt rundskriv tillegges vekt, men her er det et poeng at det ikke er tale om rettigheter for enkeltmennesker, men om tilskudd til en type økonomisk virksomhet – om enn i noen tilfelle med idealistiske motiver. Jeg vil tro at da er det noe større rom for å legge vekt på etablert rettsoppfatning og praksis også til kommunens gunst, med andre ord slik at man vil kunne tenke seg at en slik praksis kan bli akseptert som grunnlag for en noe mindre omfattende forpliktelse for kommunene enn det som ellers ville ha blitt lagt til grunn. Men i den aktuelle saken la altså lagmannsretten til grunn at veiledningen var et riktig uttrykk for lovgivers vilje, slik at dette ikke kom på spissen.

Bernt: Skal vurdere habiliteten i god tid

Administrasjonen kan ikke lene seg tilbake og si at det er opp til politikerne å finne ut av habilitetsspørsmål, påpeker jussprofessor Jan Fridthjof Bernt.

Av Kommunal Rapport

22. september 2014 - 8:09

Fakta

Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen. Bernt har utgitt en rekke bøker innen blant annet forvaltningsrett og kommunalrett. Han ledet det offentlige utvalget som ledet fram til en kraftig fornying av kommuneloven i 1992. Bernt har også stor kunnskap om blant annet offentlighetsloven og forvaltningsloven.

Spalten Bernt svarer publiseres hver mandag på Kommunal-Rapport.no. Spørsmål kan sendes til redaksjon@kommunal-rapport.no.

Spørsmål

Administrasjonen i kommunen visste at varaordføreren hadde eierinteresser i et selskap som skulle få et oppdrag til 3,2 millioner kroner. Dette fortalte de ikke til politikerne. «Politikerne må selv begrunne og avklare egen habilitet overfor organet som skal treffe avgjørelsen», er administrasjonens forklaring. Er dette god saksutredning? Dessuten: I protokollen står det ikke noe om hvorfor varaordføreren ba om å bli kjent inhabil da saken kom til behandling. Bør slike årsaker noteres i møteprotokollen?

Bernt svarer

Forvaltningslovens regler om inhabilitet er ikke helt enkle å finne fram i for den uinnvidde. I § 8, første setning, står således en underlig bestemmelse som fra tid til annen skaper forvirring: «Tjenestemannen avgjør selv om han er ugild.» Bestemmelsen gjelder, som alle reglene om inhabilitet i forvaltningsloven, også for folkevalgte. Men de fleste skjønner nok at **dette er en helt misvisende formulering, og det som skal stå er at «Tjenestemannen har plikt til selv å vurdere om han er inhabil», og dette er også utgangspunktet for denne saken, der varaordføreren selv reiste spørsmålet.**

I § 8 andre avsnitt, første setning, fastsettes det at avgjørelsen av om en folkevalgt er inhabil, treffes av det kollegiale organet selv. I samme paragrafs tredje avsnitt, første setning, har vi en regel om at «Medlem [av kollegialt organ] skal i god tid si fra om forhold som gjør eller kan gjøre ham ugild». Her kan det se ut som om varaordfører har forsømt seg. Poenget med denne regelen er at det skal være mulig å få en juridisk vurdering av inhabilitetsspørsmålet i god tid før det skal holdes møte i det kollegiale organet, og til å innkalle varamedlem som kan steppe inn om man kommer fram til at det foreligger inhabilitet.

Det må være helt klart at da kan ikke administrasjonen lene seg tilbake og si at dette er det opp til politikerne å finne ut av. En sentral begrunnelse for denne regelen er at administrasjonen skal få mulighet til å oppfylle sitt ansvar for å utrede rettslige og faglige spørsmål i forkant av møte i folkevalgt organ.

Men selv om spørsmålet om inhabilitet ikke er reist før møtet, må administrasjonen reagere hvis den ser at dette kan bli et tema, og sørge for å få avklart inhabilitetsproblemet så godt som mulig. Dette er ikke et spørsmål som den enkelte folkevalgte, eller det folkevalgte

organet, har rådighet over; ansvaret for å undersøke og utrede inhabilitet følger av administrasjonens ansvar for forsvarlig saksutredning og for at lover og regler følges. Det er en klar tjenestefeil hvis man i en slik situasjon legger til grunn at man bare kan vise til at «Politikerne må selv begrunne og avklare egen habilitet overfor organet som skal treffe avgjørelsen»

Møtebok for et folkevalgt organ behøver ikke være noe mer enn en ren vedtaksprotokoll. Av det følger at det ikke er nødvendig å protokollere begrunnelsen for at varaordføreren fratradte som inhabil. Men det er klart uheldig hvis det ikke framgår, verken av saksforelegg fra administrasjonen eller av protokollen, hvorfor han eller hun var inhabil, så dette bør opplyses i møteboken selv om det ikke er rettslig plikt til det. Det enkelte medlem vil i alle fall kunne be om at det blir protokollert en stemmeforklaring der det framgår hvorfor han eller hun mener varaordføreren var inhabil.

Bernt svarer: Tre begrensninger for ansatte som vil kjøpe fra kommunen

Rådmannen eller kommunestyret må kunne gi regler om at kommunalt tilsatte ikke skal levere anbud i saker som blir behandlet av deres egen avdeling, kommenterer jusprofessor Jan Fridthjof Bernt i spalten Bernt svarer.

Av Kommunal Rapport

8. september 2014 - 8:18

Fakta

Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen. Bernt har utgitt en rekke bøker innen blant annet forvaltningsrett og kommunalrett. Han ledet det offentlige utvalget som ledet fram til en kraftig fornying av kommuneloven i 1992. Bernt har også stor kunnskap om blant annet offentlighetsloven og forvaltningsloven.

Spalten Bernt svarer publiseres hver mandag på Kommunal-Rapport.no. Spørsmål kan sendes til redaksjon@kommunal-rapport.no.

Dette kan lett skape mistanke om nettverk og kameraderi blant de tilsatte, noe som er svært uheldig, selv om det måtte være helt uberettiget

Spørsmålet er basert på denne artikkelen: Stoppet salg til kommunalsjef.

Er det mulig for en hvert kommunalt ansatt å delta i en åpen budrunde? Hvilke krav skal i tilfelle rådmannen eller kommunestyret/ordføreren stille til vedkommende? Vil det være problematisk om en politiker deltok i den samme budrunden?

Bernt svarer

Det rettslige utgangspunktet er at kommunalt tilsatte kan inngå avtaler med kommunen om kjøp og salg på linje med andre borgere, også der dette skjer ved anbudsrunder, slik som her.

Men det er tre typer begrensninger som kan slå inn:

1: Den første typen begrensninger knytter seg til inhabilitetsreglene. Den som selv har levert anbud ved en slik utlysning, kan ikke ha noe å gjøre med den videre behandling av saken i kommunen, verken som beslutningstaker, som saksbehandler eller på noen annen måte. Da er han eller hun part i saken, og inhabil etter bestemmelsen i forvaltningsloven § 6 første avsnitt, bokstav a. Dette vil de aller fleste skjønne helt av seg selv.

Men også før anbud er levert, vil den som tenker å levere anbud, eller som overveier å gjøre det, være inhabil, nå altså til å medvirke til beslutningen om å legge ut eiendommen til salg, og til å medvirke ved utformingen av anbudsinnbydelsen og beslutning om når og hvordan denne prosessen skal gå. Dette rammes av inhabilitetsregelen i § 6 andre avsnitt, om at en tjenestemann blir inhabil «når andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet». Slike planer, eller overveielser, vil klart nok måtte anses som «særegne forhold» av denne typen. Rent praktisk kan det være vanskelig å bevise akkurat når tjenestemannen fattet slik personlig interesse for salget, men som alminnelig regel er det

nærliggende å tro at den som leverer anbud, har tenkt på dette i god tid på forhånd, og derfor bør anses å ha vært inhabil på alle trinn i prosessen.

Nå vil det selvsagt være svært uheldig om et slikt inhabilitetsspørsmål dukker opp og blir vurdert først etter at anbud er levert og saken kanskje avgjort. Dette fører oss over i den andre typen mulige begrensninger for tjenestemannens handlefrihet i slike saker:

2: Rådmannen eller kommunestyret må kunne gi regler om at kommunalt tilsatte ikke skal levere anbud i saker som blir behandlet av deres egen avdeling. En slik regel må ligge innenfor ledelsens instruksjonsmyndighet, og brudd på denne vil kunne medføre tjenestemessige reaksjoner. Det kan også reises spørsmål om ikke en slik handlemåte uansett reglement må anses som så lite skjønnsom at rådmannen allerede av den grunn må kunne gi vedkommende en irettesettelse. Så er det vel usikkert om man kan avvise et slikt bud av denne grunn, men da kan man gjøre slik det nå ble gjort i Mandal; stoppe salget og legge ut salget til ny anbudsrunde.

3: For tilsatte som ikke har noe med dette saksområdet å gjøre, må utgangspunktet være at det ikke er noen rettslig begrensning i deres rett til å opptre som anbydere overfor kommunen. Men her må vi være oppmerksom på at slike saker kan ha vært innom flere avdelinger på veien frem til utlysning og tildeling, og at alle som på ulike måter har vært med i denne prosessen, vil være inhabile hvis de nå opptrer som anbydere.

I tillegg er det en etisk og omdømmemessig dimensjon i dette som ikke bør overses. Mange vil mene at det rett og slett ikke tar seg ut at tilsatte i kommunen som sitter som **saksbehandlere og beslutningstaker, også inngår i slike avtaleforhold. Dette kan lett skape mistanke om nettverk og kameraderi blant de tilsatte, noe som er svært uheldig, selv om det måtte være helt uberettiget. Jeg vil derfor tro at kommunene vil være tjent med å ha regler som fastslår som alminnelig regel at de som er tilsatt i en saksbehandlerrolle i den sentrale administrasjon, ikke kan inngå avtaler om kjøp og salg av eiendom eller tjenester med kommunen.** Men dette er det opp til den enkelte kommune å vurdere.

STATSBUDSJETT 2015 – KONSEKVENSER FOR KOMMUNER OG FYLKESKOMMUNER

På påfølgende sider følger fagavdelingene i KS sin umiddelbare vurdering av konsekvenser av statsbudsjettet 2015 for kommuner og fylkeskommuner.

Oversikt

Tema	Side
Kommuneøkonomi	2
Lokaldemokrati	7
Helse og omsorg	9
Barnehage og undervisning	13
Samferdsel, plan og miljø	16
Arbeidsgiverpolitikk	18
Digitalisering	19
Skattemessige konsekvenser	20

Tema: Kommuneøkonomi

Skatteoppkreverfunksjonen

Regjeringen mener i motsetningen til kommunene og KS at dette ikke er en kommunal oppgave.

I statsbudsjettet tydeliggjør regjeringen at organiseringen av skatteoppkreverfunksjonen er en del av en helhetlig reorganisering av skatte- og avgiftsforvaltningen. Regjeringens tilnærming kan dermed oppfattes som det søkes å knytte organiseringen av skatteoppkreverfunksjonen til en allerede igangsatt reorganisering. Samtidig knyttes også statliggjøring av skatteoppkreverfunksjonen opp mot pågående arbeid med ny skatteforvaltningslov. Gjennom dette legges det føringer i statsbudsjettet som det på et senere tidspunkt kan binde partiene på Stortinget.

Fra nasjonalbudsjettet gjengis:

«Regjeringen har nylig lagt fram en reform for å modernisere og effektivisere skatte- og avgiftsforvaltningen. Forvaltningen av særavgifter og merverdiavgift ved innførsel skal flyttes fra Toll- og avgiftsetaten til Skatteetaten. Samtidig skal Statens innkrevingsentral innlemmes i Skatteetaten. Skatteoppkrevingen foreslås flyttet fra de kommunale skatteoppkreverne til Skatteetaten. Ansvar for å fastsette, innkreve og kontrollere skatter og avgifter samles dermed i én etat, samtidig som en ny tolletat kan rendyrke sine kjerneoppgaver. Over tid kan dette redusere antall ansatte med 400-500 årsverk og gi betydelige innsparinger. Samtidig er målet bedre rettssikkerhet og forenkling for innbyggere og næringsliv. Endringene er i tråd med det som ligger til grunn for arbeidet med ny skatteforvaltningslov, som pågår parallelt.»

KS er uenig i at staten skal overta innkrevingen

Distriktpolitikk og redusert arbeidsgiveravgift

31 kommuner fikk fra juni 2014 lavere sats for arbeidsgiveravgift. I kommuneproposisjonen la regjeringen til grunn at skjønnsrammen til kommunene i 2015 skulle justeres ned i tråd med størrelsen på avgiftslettelsen.

I forslaget til statsbudsjett har imidlertid regjeringen valgt en annen tilnærming ved at anslått besparelse av redusert arbeidsgiveravgift for den enkelte kommune trekkes direkte i rammetilskuddet for den enkelte kommune (tabell C). Den reduserte arbeidsgiveravgiften gjelder med andre ord ikke kommunenes virksomhet kun private. Slik besparelsene omfordales innenfor kommunerammen, betyr også i realiteten at effekter av nedsatt arbeidsgiveravgift føres ut av det distriktpolitiske virkemiddelområdet og spres utover alle kommunen i landet. Gjennom dette får også kommuner som ikke har distriktpolitiske utfordringer ta del i ordningen med redusert arbeidsgiveravgift.

En spesialitet i ordningen med redusert arbeidsgiveravgift kan en få for kommuner som frem til 2004 hadde redusert arbeidsgiveravgift, og som på nytt fikk dette fra 1. juli 2014. Disse kommunene ble i 2004 kompensert gjennom skjønnstilskuddet for effekt av forhøyet tilskudd, og som i realiteten er videreført etter dette. Disse kommunene får nå et trekk i tabell C som følge av at de igjen får redusert arbeidsgiveravgift. De har imidlertid ingen garanti for å beholde skjønnstilskuddet. I alle fall en kommune mister dette allerede i 2015, og konsekvensen er da at de i realiteten må betale dobbelt den avgiftslettelsen kommunen har fått.

En annen sak er at regjeringen har lagt om ordningen med distriktpolitisk tilskudd Sør-Norge. Omleggingen innebærer at flere kommuner kommer inn under ordningen, men uten at det legges opp til særlig vekst i tilskuddsrammen. Dette betyr at de «Gamle» kommunene med distriktpolitisk tilskudd Sør-Norge nesten alene står for finansieringen av innlemmingen av nye kommuner i ordningen.

Nytt veksttilskudd

I kommuneproposisjonen 2015 kom regjeringen opp med et nytt vekstkommuneforslag. Det nye forslaget var at kommuner som gjennom den siste 3 års perioden har hatt en gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst som er høyere enn 1,7 pst. Disse kommunene skulle få 60 000 per innbygger over denne grensen. Kommuner med over 140 pst av landsgjennomsnittet får ikke tilskuddet. Regjeringen gjør nå i statsbudsjettet følgende endringer ved at de setter ned grensen fra 1,7 til 1,6 pst av landsgjennomsnittet. Samtidig reduserer de beløpet som kommunene får per innbygger til 55 000. Totalt bevilges det 393 millioner til vekstkommunetilskuddet.

Samhandlingsreformen - medfinansiering

Departementet sto i realiteten ovenfor tre alternativer for uttrekk av midlene til kommunal medfinansiering fra inntektssystemet:

- a) Uttrekk av tilsvarende det som ble lagt i kommunerammen når ordningen ble etablert i 2012, fratrukket forventet reduksjon i 2015 som følge av statlig finansiering av oppbygging øyeblikkelig hjelp som trekkes separat ut av kommunerammen for 2015. Dette ville gitt et uttrekk på om lag 5,25 mrd. kroner (2014 priser).
- b) Uttrekk tilsvarende beste anslag for kommunenes utgifter til kommunal medfinansiering i 2012, fratrukket øyeblikkelig hjelp midler. Dette ville gitt et uttrekk på 5,45 mrd. kroner
- c) Uttrekk basert på anslag for hva kommunene ville hatt av utgifter til sykehusopphold i 2015 korrigert for øyeblikkelig hjelp. Gir et uttrekk på 5,51 mrd. kroner

Departementet har valgt det siste alternativet, som gir størst trekk for kommunene. Denne metoden innebærer i realiteten at 0,25 mrd. kroner av kommunenes realvekst i perioden 2012 – 2014 trekkes tilbake i forbindelse med uttrekk av kommunal medfinansiering fra kommunerammen.

Opprinnelig anslag kommunalt medfinansiering 2014	5 550 000
Redusert anslag for 2014 i statsbudsjettet	-16 000
Revidert anslag kommunal medfinansiering 2014	5 534 000
Forventet reduksjon i 2015 som følge av statlig finansiering av oppbygging øyeblikkelig hjelp (2014 kroner)	-86 400
Basis for uttrekk av kommunal medfinansiering i 2015	5 447 600
Aktivitetsvekst i 2015 finansiert av kommuneramme	61 800
Ramme for uttrekk fra kommunerammen (2014 priser)	5 509 400
Uttrekk i 2015 priser	5 674 700

Tabell: Uttrekk av kommunal medfinansiering.

Ressurskrevende brukere

Regjeringen foreslår en økning i Ressurskrevende med 975,5 mill i budsjettforslaget for 2015 sammenlignet med 2014. Totalt forslås det å bevilge 7 838,7 mill i 2015. Regjeringen er bekymret for kostnadsutviklingen. Derfor ønsker de å redusere statens utgifter til dette,.

Regjeringen strammer til ordningen med ressurskrevende brukere ved at innslagspunkter øker mer enn lønnsveksten. Innslagspunktet øker med 37 000 utover lønnsvekst til 1,08 mill per bruker. Staten sparer 220 mil, mens kommunenes utgifter øker tilsvarende. I tillegg vil kommunenes utgifter øke allerede i 2014. Årsaken er det beløpet staten utbetaler i 2015 er utgifter kommunene har i 2014.

Forslaget vil isolert svekke sektorens resultat i 2014 med 220 millioner kroner. KS er svært kritisk til innstramming spesielt sett i lys av utgiftene øker blant annet som følge av antall ressurskrevende brukere øker. Antall brukere i 2014 er 7125 en økning på 6,9 pst fra året før.

Barnehageuttrekket og kontantstøtte

Regjeringen foreslo i Statsbudsjettet for 2014 at det skulle trekkes ut 344 millioner fra rammetilskuddet til kommunene. Dette skulle være 5/12 effekten av endret etterspørsel etter barnehageplasser pga endringer i kontantstøtten.

I RNB reverserte Stortinget delvis kuttet regjeringen foreslo for 2014 ved å bevilge 175 millioner kr til kommunene. Beslutningen var blant annet på bakgrunn av KS-undersøkelse som viste svært liten nedgang i barnehagesøking til plass fra 1. august 2014 pga økt kontantstøtte.

I statsbudsjettet følger Regjeringen opp Stortingets vedtak med å øker rammetilskuddet med en helårseffekt på 420 mill i 2015.

Dette betyr at samlet trekkes det ut 405 millioner fra rammetilskuddet til kommunene, istedenfor 825 mill som var Regjeringens opprinnelige plan. Ser man på årene 2012-2015 har

kommunene fått fullfinansiert endringer i kontantstøtte og etterspørsel etter **barnehageplass**.

Samferdsel

Prop 1 S Samferdselsdep – punkter vedr. fylkeskommunene 2015

Kap 1320 Statens vegvesen

Rentekomp. for transporttiltak i fylkene - kap. 1320, post 61

Ordningen med rentekompensasjon videreføres. Lånerammen økes fra 2 mrd kr til 3 mrd. kr i 2015. Bevilgningen på post 61 til dekning av rentekostnader utgjør 221,5 mill. kr i 2015. Det er lagt til grunn lånetilsagn gitt for årene 2010-2014 og halvårsvirkning av nye låneramme på 3 mrd. kr.

Skredsikring fylkesveger - kap. 1320, post 62

Forslag til bevilgning 2015 = 580 mill. Det er noe lavere enn det som fremgikk av pressemelding i vår, men det er mulig at det (delvis) kan skyldes at momsrefusjon ikke er medregnet. Det fremgår at 43% av rammen i første fireårsperiode av NTP 2014-2023 er oppfylt etter to år.

Viser til pressemelding 1.4.2014 der følgende ble fordelt (også fylkesvis), i 2014-kr (mill. kr)

2014	2015	2016	2017	2014-17
564	626	687	749	2626

Kap 1330 Særskilte transporttiltak

Særskilte tilskudd til kollektivtransport – post 60

Posten trappes ned fra 78,3 mill. i 2014 til 46,2 mill. i 2015. Omfatter følgende ordninger:

Ordningen med tilskudd til tilgjengelighetstiltak foreslås avvirket fra 2015. Det vises til at fylkeskommunebudsjettet er styrket og at forslaget for fylkesveger er betydelig over gjennomsnittlig årlig ramme i NTP. Det skal gjøre fk i stand til å gjennomføre tiltak innenfor ordinær ramme.

Kollektiv i distriktene (KID). Ser ut som ordningen foreslås avvirket fra 2016. 4 mill. i 2015.

Forbedret TT-tilbud: Videreføres i påvente av en evaluering. 11 mill. i 2015

Nasjonal reiseplanlegger og elektronisk billettering: 31 mill. i 2015.

Belønningsordningen - kap. 1330 post 61

945 mill. kr i 204. Forslag 2015: 975,55 mill.

Beløpet er over årlig gjennomsnitt for 2014-2017 i NTP. Tilleggsbevilgning på 65 mill. i 2014 ser ikke ut til å være videreført.

Belønningsordningene skal innlemmes i den nye ordningen med bymiljøavtaler.

Særskilt tilskudd til fornebubanen – 1330, post 63

Ny post: 25 mill. i 2015. Utbet forutsetter at det blir inngått en helhetlig bymiljøavtale med Oslo og Akershus.

Inntektssystemet og fylkeskommunene

De økonomiske rammene for 2015 ned på de enkelte fylkeskommunene er preget av omleggingen av IS. Dette gir både fylker som vinner og taper på reformen. De som taper får både fordelt tapet over 5 år (effekter av systemomleggingen av nye kostnadsnøkler) og en egen tapskompensasjon på 125 mill kr per år.

Totalt øker de frie inntektene til fylkeskommunene med om lag 500 mill kr, hvorav om lag 175 mill kr er en generell økning som kommer alle til gode. I tillegg kommer 125 mill kr i tapskompensasjon til spesifikke fylkeskommuner og om lag 200 mill kr i styrkning opprustning fylkesveier.

I tillegg til dette er også tatt inn i IS 272 mill kr spesifikk til tunnelsikkerhet knyttet til ny forskrift. For øvrig kommer det rassikringsmidler og mer i rentekompensasjon til fylkene.

I alt viser veksten i frie inntekter for fylkeskommunene en vekst på 4,1 pst fra 2014 til 2015 (oppgavekorrigert). Med en deflator på 3 pst, betyr dette om lag 1,1 pst i realvekst. Veksten er ut fra tallene til departementet varierende fra 2,8 pst for Sogn og Fjordane til 6,5 pst for Rogaland. Selv med overgangordninger og kompensasjoner for tap blir det større forskjeller i et år med omlegginger.

Tema: Lokaldemokrati

Hovedmål 1 Et levende lokaldemokrati

- Det tas sikte på å legge fram et samlet forslag om hvilke oppgaver som kan overføres til større og mer robuste kommuner i en melding til Stortinget våren 2015. Det tas deretter sikte på å legge fram en samlet lovproposisjon om nye oppgaver våren 2017, samtidig med en proposisjon om ny *kommunestruktur*. OK
- I samsvar med merknader fra flertallet, vil Regjeringen også starte arbeidet med utredning av et regionalt folkevalgt nivå. Dette vil skje parallelt med arbeidet med en stortingsmelding om nye oppgaver til større og mer robuste kommuner. Regjeringen vil komme tilbake til dette i den *planlagte meldingen om oppgaver til kommunene våren 2015*. OK
- *Trukket forslaget om statlig godkjenning av kommunale låneopptak*. Bra.
- *Avvikle samkommunemodellen. I tråd med Hovedstyrets vedtak*.
- Utrede muligheten for en generell hjemmel i kommuneloven for å pålegge interkommunalt samarbeid. *Ikke behandlet i KS tidligere. Virker naturlig*.
- *Utredet tvisteløsningsorgan som håndterer konflikter mellom stat og kommune. Forutsetter at også gjelder lovforståelsen. Lovtolkning et vanskelig punkt*.
- *Utredet hvordan statlig klageinstans' myndighet til å overprøve kommunenes frie skjønnsutøvelse kan begrenses. Også klargjøre grensen mellom fritt skjønn og lovforståelse*
- Gjennom kommunerettet samordning skal Fylkesmannen skape en større grad av helhet i den *statlige styringen av kommunene, i tillegg til å synliggjøre det lokale handlingsrommet*. Bra.
- Fylkesmannen skal samordne statlig tilsyn og innrette eget tilsyn på en måte som bidrar til læring og forbedring av tjenestene. *Forutsetter at tilpasses kommunenes egenkontroll i planlegging og gjennomføring av tilsyn*.
- **Fylkesmannen skal føre landsomfattende tilsyn med kommunene på tre områder: Positivt at redusert omfang. Vurdere «tilsynsamneste» i reformperioden.**
 - Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen er tema for det nasjonale tilsynet 2014-2017. *Påpeke at gjelder skoleeier, ikke skolen direkte. Kreve at veilederne mot skoleeier og FM blir revidert slik at klart innenfor lovlighetstilsynet*.
 - Om NAVs arbeid med, og samhandling om, ungdom 17-23 år (2015-2016).
 - Henleggelse og håndtering av meldinger er prioriterte områder for det landsomfattende tilsynet av barnevernet

Regjeringen vil utvide dagens forsøk med samordning av innsigelser hos fylkesmannsembetene. Målet med forsøksordningen er forenkling og effektivisering av planprosessene, og større rom for lokalt selvstyre. Viktig at det er koordinering og at ikke interesseavveiningen blir gjort av staten alene.

Hovedmål 2 En åpen, effektiv og nyskapende kommunal forvaltning

Prosjekt som skal vurdere effektiviteten i informasjonsinnhenting og nytten av styringsinformasjonen. *Holde kontakt med KMD.*

Oppdatere veilederen om friere brukervalg i kommunal tjenesteyting – som et verktøy for kommuner som vurderer å innføre friere brukervalg i sine tjenester. *Positiv innretning som støtte til lokale politiske vurderinger.*

Vurderer å videreføre økonomisk støtte til kommunenes eget arbeid med etikk og åpenhet. Nyttig for å bygge en tillitvekkende forvaltning.

Samtlige statlige virksomheter har fått i oppdrag å fjerne tidstyver i egen virksomhet i 2014. I tillegg vil Regjeringen fjerne unødvendige prosedyrekrav, regelverk osv. gitt av statlige virksomheter, som gir merarbeid for andre statlige virksomheter. *Kreve at også gjelde for kommunale virksomheter.*

Lov- og forskriftsendringer som skal gi raskere og mer forutsigbar planlegging og gjennomføring av byggetiltak vil iverksettes i 2015. Parallelt med forenklinger i regelverket, skal det utvikles gode digitale løsninger for de involverte i alle faser av arealplanleggingen, gjennomføringen og forvaltningen av byggverket.

I 2015 vil departementet sende en rekke forslag til forenklinger på planområdet på høring. I den grad forenklingene forutsetter lovendringer, vil forslagene bli lagt frem for Stortinget. Tiltakene skal samlet bidra til at kommunene kan gjennomføre raskere og en mer smidig plan- og byggesaksbehandling.

Hovedmål 3 Statlig rammestyring som gir lokal frihet

Prinsippene for statlig styring legger til grunn økonomisk og juridisk rammestyring og dialog mellom forvaltningsnivåene. *Bra at hovedprinsippene videreføres.*

Helhetlig gjennomgang av inntektssystemet i komprop 2017. Bra at kjent for kommunene før vedtak før sommeren 2016 – men svært tett på kommunenes frist

Stortingsmeldingen til våren presenterer eksempler på hvordan den statlige styringen av større og mer robuste kommuner kan reduseres. *Vagt med eksempler. Underlig at det kan tyde på en differensiering av statlig styring mellom store og små kommuner – må gjelde alle kommuner og være en test på om sterkere lokaldemokrati er reelt ment.*

Ved overføring av nye oppgaver til mer robuste kommuner vil rammestyring, både økonomisk og juridisk, ligge til grunn. *Bra.*

På Næring: Etablere et regelråd som skal vurdere konsekvenser for næringslivet av forslag til nytt/endret regelverk. *Parallell til lovmedvirkningsordningen, eller heller også hatt en tilsvarende funksjon for kommunesektoren i form av et lovråd/lovutvalg/regelråd.*

TEMA: Helse og omsorg

Føringer i budsjettet

Innenfor veksten av de frie inntektene er det lagt statlige føringer i kommunerammen for:

Helsesøster og helsestasjon	200 mill
Dagaktivitetstilbud	62 mill
Psykisk helse	200 mill
BPA	300 mill

Dette er områder som kommunene ønsker å satse på, men hvor ressursene ikke er tilstrekkelige til å møte de statlige forventningene. Føringer kan skape forventninger som kommunene ikke er i stand til å innfri. Når det gjelder helsesøster og helsestasjon anser KS at satsingen på forebyggende aktiviteten for barn og unge bør kunne utføres av langt flere faggrupper enn i dag, og i langt mer tverrfaglige samarbeid.

Ressurskrevende tjenester og BPA

Budsjettforslaget for 2015 innebærer at innslagspunktet oppjusteres med 37 000 kroner ut over anslått lønnsvekst for 2014, til 1 080 000 kroner. KS er bekymret for at både kommunenes og statens utgifter til brukere under 67 år med behov for ressurskrevende pleie- og omsorgstjenester er sterkt økende. Hvert år har antall brukere økt mer enn forventet, og dermed presset på tjenestene. Når innslagspunktet justeres opp mer enn lønnsveksten vil det påvirke hvor mange som kommer inn under ordningen og vil kunne øke utgiftene for kommunesektoren samlet med 200 mill.

Regjeringen legger opp til at kommunenes frie inntekter foreslås økt med 300 mill. kroner til rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistanse (BPA) for personer under 67 år med stort og langvarig behov for personlig assistanse. I forslaget til rettighetsfesting skal avlastning og støttekontakt inkluderes. Det er svært usikre anslag for hvor mange som vil komme inn under ordningen som følge av dette. KS har gjort beregninger som viser at utgiftene kan komme opp i nærmere 800 mill, og er derfor bekymret for om det er tatt tilstrekkelig hensyn til veksten i antall brukere av BPA.

Investeringstilskuddsordningen for sykehjem og omsorgsboliger og dagaktivitetstilbud

Bevilgningen til investeringstilskudd til heldøgns omsorgsplasser foreslås økt med om lag 200 mill, noe som skal dekke første års utbetaling av tilskudd til 2 500 heldøgns omsorgsplasser. Kommunenes utfordringer er at selv om ordningen for bygging av heldøgnsomsorgsplasser er blitt mer gunstig, så er drift av plassene fortsatt problematisk. For å kunne gi god kvalitet på tjenestene bør kommunene ha mulighet til å ha flere ulike tilbud tilpasset den enkeltes behov. Det kan gjøres ved at ordningen åpnes opp for trygghetsboliger, og ulike varianter av omsorgs pluss boliger for at den enkelte skal få bedre tilbud på riktig sted, og ikke som i dag bare understøtte heldøgns plasser. Dette vil motvirke institusjonaliseringen i eldreomsorgen.

Budsjettforslaget legger videre til rette for tilskudd til vel 1 000 nye dagaktivitetsplasser for hjemmeboende personer med demens i 2015. Kommunene har store oppgaver innenfor demensomsorgen. Det forebyggende arbeidet er viktig, men vil fortsatt kreve at det er ressurser nok til å drifte dagaktivitetsplasser.

Aktivitet i sykehus

Regjeringen foreslår at sykehusene tildeles vel 2 mrd. kroner til en aktivitetsvekst på om lag 2,15 pst. Regjeringen vil fra 2015 gå bort fra dagens system med streng aktivitetsstyring. Slik vil det bli lagt til rette for at sykehusene kan øke aktiviteten der det er kapasitet og økonomi til dette.

Aktiviteten i sykehus kan gi behov for økt etterbehandling i kommunene. Det er usikkert i hvilken grad dette vil det påvirke kommunene behov for tjenester, men det er viktig at utviklingen følges nøye. Utifra bærekraftensyn er det viktig å ha påvirkning på beste effektive nivå behandling skal utføres på.

Innovasjon og utvikling i kommunene – HOD

HOD foreslår å etablere et kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd som skal samle satsingene under omsorg 2020. Det foreslås at fylkesmennene får ansvaret for det nye kommunale kompetanse- og innovasjonstilskuddet - som del av sitt arbeid med å følge opp kommunene med rådgivning og veiledning med fokus på utvikling og innovasjon i omsorgstjenestene.

KS reagerer på at Regjeringen ønsker å bygge opp Fylkesmannen som innovasjonsrådgiver for kommunene. Tilsynsmyndigheten bør ikke ha ansvar for innovasjons- og kompetansesarbeid overfor kommunene, hverken forvaltning av tilskudd eller rådgivning.

KS ønsker en nasjonal innovasjonspådriver for kommunene som kan jobbe samlet og se prosesser på tvers av sektorer. En tilskuddsordning under fylkesmennene vil ytterligere fragmentere arbeidet

Spesielt om satsingen på velferdsteknologi

HOD foreslår å legge ned det nasjonale programmet for utvikling og implementering av velferdsteknologi og overføre tilskuddordningen til fylkesmennene (i nevnte ovenfor).

KS reagerer på at man legger ned en nasjonal satsing som kommunene har ønsket, og som er helt nødvendig for å lykkes med innføring av teknologi og for å få til endringer i helse- og omsorgstjenestene. Kommunene har et sett av felles utfordringer på dette området(standardisering, anskaffelser, dokumentasjon i pasientjournal, prosessveiledning osv.), og trenger en nasjonal motor i det videre arbeidet.

Barnevern

KS mener det nå er naturlig å innlemme øremerket tilskudd til barnevern inn i kommunerammen. Tilskuddet blir videreført på samme nivå i budsjettet for 2015, videreføring på samme nivå tilsier at den spesielle satsingen på å heve kvalitet og kompetanse på saksbehandling er blitt en permanent styrking. KS støtter statsrådets prosess med overføring av statlige oppgaver på barnevernsområdet til kommunene, og forventer at statlige ressurser følger med oppgavene som overføres. Veksten i kostnadene hjemmebaserte tiltak i barnevern er en ønsket faglig dreining mot tidlig innsats der barnet bor. Kommunene har i løpet av 2013 480 nye årsverk som er en økning på 11,0 pst sammenliknet med 2012. Dette over 200 flere stillinger enn det som ble satt av til styrking av det kommunale barnevernet gjennom statsbudsjettet. Økningen består i all hovedsak av fagstillinger. Dette viser at kommunene fortsetter å prioritere barneverntjenesten(Kilde; KS Nøkkelstallrapport Barnevern 2014)

Kommunene vil i dette budsjettforslaget få økte utgifter til institusjonsplasser. Et usikkert anslag er at dette samlet sett for kommunesektoren vil kunne utgjøre 180 millioner (360 000 oppholdsdager = 12000 oppholdsmåneder x økning på kr 15 000 pr mnd).

Integrering og flyktninger

Integreringstilskuddet økes med 4 %. Dette innebærer kun en økning på 1 % ut over vanlig prisstigning .

KS mener det bør etableres et midlertidig ekstra tilskudd for å oppnå en raskere bosetting av de 5150 som venter i asylmottak.

Regjeringen viser til at tilskuddet til utleieboliger økes med 50 mill, men sammenlignet med tilleggsbevilgningen i revidert nasjonalbudsjett for 2014, er det en reduksjon av tilskuddet. Dette utgjør en reduksjon av boliger fra 1500 i 2014 til 1200 i 2015

Refusjonen av barnevernsutgifter til enslige mindreårige opprettholdes på dagens nivå med 80 % refusjon. Tilskudd til enslige mindreårige økes fra 185 000 til 191 000. KS får tilbakemeldinger på at selv om refusjonsordningen ble opprettholdt er det mange kommuner som har varslet stopp i bosetting av enslige mindreårige som følge av at refusjonen er redusert med 20%.

KS mener at det er overraskende lite virkemidler for å løse bosettingsproblemene. Det er behov for sterkere virkemidler for å bidra til økt bosetting av flyktninger. 5150 personer venter på bosetting i kommunene.

Regjeringen foreslår å fjerne tilskuddet til barnehage for 4 og 5 årige asylsøkerbarn. Dette utgjør 42,2 mill kroner som i dag går til vertskommuner for asylmottak. Dette vil medføre at mottakene må bygge opp tilbud til denne gruppen som erstatning.

Akutforskrift

I statsbudsjettet er det avsatt 73 millioner til kostnader kommunene vil ha ved implementering av ny akutforskrift. KS har i høringssvar om ny akutforskrift datert 22. september 2014 stilt spørsmål ved departementets anslag av de økonomiske konsekvensene ved forskriften, og forutsatt at det gis full kompensasjon for økte kostnader som en eventuell forskrift vil påføre kommunene. KS har understreket at det gjennom konsultasjonsordningen vil pekes på en ny kostnadsberegning.

Nødnett

I statsbudsjettet for 2014 ble spesialisthelsetjenesten gitt 110 millioner for å dekke kommunenes innføringskostnader ved nødnett. Prinsippet for kostnadsdekningen er videreført i 2015, men bevilgningen er redusert til 57 mill. KS har ingen forutsetninger for si hvilket kostnadsnivå som er riktig for 2015, men forutsetter at bevilgede midler sikrer at innføring av nødnett skjer innenfor vedtatte rammer uten ekstra kostnader for kommunene.

HelseOmsorg 21

Helse- og omsorgsdepartementet vil sammen med Kunnskapsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet i tillegg til flere departementer arbeide med å vurdere anbefalingene i strategien og hvordan strategien skal følges opp. Dette vil bl.a. gjøres gjennom regjeringens

Langtidsplan for forskning og høyere utdanning. Topplederforumet og andre relevante aktører vil delta i arbeidet.

KS er fornøyd med at regjeringen følger opp HelseOmsorg21 med et tverrsektorielt samarbeid – det er en forutsetning for å lykkes. HelseOmsorg21 peker på at forskning og innovasjon i kommunesektoren må bli et satsningsområde og KS forventer at regjeringen konkretiserer dette i sitt videre arbeid.

TEMA: Barnehage og utdanning

Barnehage

Moderasjonsordninger

112 mill kr

Innføring av nasjonalt minstekrav til familier med lav inntekt. Ingen familier skal være nødt til å bruke mer enn 7 % av sin samlede person- og kapitalinntekt. Det blir lagt til grunn at den økte bevilgningen kommer i tillegg til de ressursene som kommunene allerede bruker på moderasjons- og fritaksordninger. Kommunene har ulike typer moderasjonsordninger for familier med lav betalingsevne. (Forskrift om foreldrebetaling § 3; Alle kommuner skal ha ordninger som kan tilby barnefamilier med lavest betalingsevne en reduksjon i eller fritak for foreldrebetaling) Hva vil denne endringen bety i merarbeid for kommunene?

Det er ikke dokumentert nærmere hvordan bevilgningsanslaget på 112 mill kr er fremkommet.

Barnehageopptak - mer fleksible opptaksordninger

100 mill kr

Tiltaket skal legge til rette for redusert ventetid for en barnehageplass for familier med barn født 1. september eller senere. Midlene vil kunne finansiere opp til 800 nye barnehageplasser ifølge budsjetteksten, men det må avklares nærmere hvordan dette er fremkommet.

Forskrift om likebehandling

Minimumstilskuddet på 98 % til ikke-kommunale barnehager foreslås ikke økt i 2015 i påvente av utredning av ny finansieringsmodell i Udir.

Kvalitet – kompetansemidler

60 mill kr

Dette er et positivt løft for kompetanseutvikling i barnehagesektor en. Det som er viktig for KS er at midlene i størst grad blir tildelt tiltak som kommunene selv uttrykker behov for.

Kompensasjon for uteblitt effekt av kontantstøttevedtak

Helårseffekt av vedtaket i revidert budsjett 2014 – lagt inn som økning.

Grunnopplæringen

Etter- og videreutdanning

447 mill.kr

- 1.500 nye studieplasser – totalt 5.050
 - o 500 vikarordningen
 - o 1.000 stipendordningen

Det er lagt inn friske midler til utvidelse av videreutdanningen innenfor strategien Kompetanse for kvalitet. Dette er positivt. Det er også positivt at man dreier mer av ressursene mot stipendordningen fordi den stiller lærere, skoler og skoleeiere friere i forhold til når og hvor kompetansehevingen skal finne sted. Det som er nytt, dvs økningen til vikarer og stipend i 2015, er 143,6 mill

Det blir enda mer viktig at skoleeier får mer styring på gjennomføringen av videreutdanningen dersom man skal klare å gjennomføre en kompetanseheving i tråd med ev. nye krav til kompetanse og en overgang til GLU-master, uten at det skal gå for mye ut over elevenes undervisning.

Skoleeierprogrammet

KD vil støtte skoleeierprogrammet «Den gode skoleeier» til KS økonomisk. Det står ikke noe om hvordan eller med hvor mye.

KS er udelt positiv til dette under forutsetning at det blir en forutsigbar ordning for både KS og kommuner/fylkeskommuner

Rentekompensasjonsordningen – skolebygg og svømmeanlegg

45 mill.kr.

Forslaget går ut på å øke investeringsrammen for 2015 med 3.000 mill. dette gir en budsjettmessig effekt på 45 mill. KS ser positivt på økningen av investeringsrammene som gir kommuner større handlingsrom mtp investeringer i skolebygg/svømmeanlegg.

Realfagskommuner (s34)

20 mill.kr.

Midler til kommuner/fylkeskommuner som satser spesielt på realfag

Regjeringen vil innføre en ordning med «realfagskommuner» (20 mill. kr.). Dette for å «stimulere kommunene til å ta et overordnet og strategisk ansvar for å øke ferdigheter og kunnskap i realfag»

Dette skal oppnås gjennom å løfte kommuner både med svake og sterke realfagsresultater, som igjen skal inspirere andre kommuner.

Dette er ikke uten videre er den mest effektive strategien for å gi hele sektoren et nødvendig realfagsløft. Det er neppe belegg for å hevde at det er mangelen på inspirasjonskilder som hindrer utvikling innenfor skolesektoren. KS understreker derfor at alle kommuner må gis tilstrekkelig rammer til å arbeide langsiktig og godt med å heve prestasjonene innenfor realfag.

Yrkesfagløftet (side 71) - Kompetanseheving yrkesfaglærere

8 mill. kr.

Departementet foreslår å styrke kompetanseutvikling for yrkesfaglærere. Tilbud og igangsetting av kompetanseutvikling må i størst mulig grad innrettes mot skoleeiers behov.

Yrkesfagløftet følges opp gjennom videreføring av tiltak fra 2014.

Av nye tiltak finner vi en kompetansesatsing for yrkesfaglærere. Det er satt av 8 millioner til etablering av faglige nettverk mellom skole og bedrift. For eksempel Oppland fylkeskommune har god erfaring med slike møteplasser gjennom etablering av lærings- og utviklingsteam (LUT) i flere fag. BRA!

Det skal utvikles et indikatorsett for å følge utviklingen i antall læreplasser, noe som er positivt.

Program for bedre gjennomføring

90 mill. kr.

Ny GIV er avslutta som prosjekt (årsskiftet 2013/14), men mange av tiltakene i videregående opplæring videreføres og videreutvikles gjennom «Program for bedre gjennomføring i videregående opplæring». Som i Ny GIV retter Program for bedre gjennomføring seg mot elever med høy risiko for å falle fra og ungdom som står utenfor opplæring og arbeidsliv.

Samarbeid om økt gjennomføring

Arbeids- og velferdsdirektoratet, Barne- ungdoms- og familiedirektoratet, Helsedirektoratet, Inkluderings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI) og Utdanningsdirektoratet er bedt om å etablere et forpliktende samarbeid om utsatte barn og unge under 24 år, med mål om at flere skal lykkes i skolen og fullføre videregående opplæring, som grunnlag for en varig tilknytning til arbeidslivet. Samarbeidet skal lede fram til faglige tilrådninger om tverrfaglige innsatser som kan bidra til at flere lykkes i skolen og fullfører videregående opplæring. KS er orientert om arbeidet gjennom et møte mellom Utdanningsdirektoratet (som leder arbeidet) og HEV og Utdanningsavdelingen. KS vil være en viktig samarbeidspartner når arbeidet med de tverrfaglige innsatsene skal iverksettes.

Karriereveier

6 mill. kr.

Som ein del av oppfølginga av Lærerløftet vil regjeringa sette i gang forsøk med nye karrierevegar for lærarar. Departementet foreslår 6 mill. kroner til forsøka.

Det relativt begrensede beløpet indikerer at KD neppe ser for seg omfattende piloter på dette området i 2015.

Voksenopplæring

Program for basiskompetanse i arbeidslivet

25 mill. kr.

Ordningene er rettet mot arbeidslivet og får ingen direkte følge for den kommunale tjenesten knyttet til voksenopplæring, ut over kommunens rolle som arbeidsgiver.

Kutt

Senker tilskudd til studieforbund, fjerner til nettskoler og studiesenter

- 40 mill.kr.

Senker tilskudd til studieforbund og organisasjoner som tilbyr læringsaktiviteter på siden av det etablerte utdanningssystemet. Vil ha en betydning for det frivillige kulturlivet for voksne i kommunene, som vil kunne miste en stønadsordning.

Tema: Planlegging, samferdsel, arealforvaltning og miljø

Flom og skredsikring - reell nedgang

I forslag til statsbudsjett for 2015 er det satt av 204 millioner til forebygging og sikring knyttet til flom og skred (utenom skredsikring for fylkesveier). Tilsvarende beløp for 2014 er 217 millioner. For eksempel står bevilgningene til faresonekartlegging på stedet hvil, selv om vi vet at 120 kommuner står i kø for å få gjennomført en nødvendig kartlegging. I 2014 har NVE ikke klart å lage faresonekart i mer enn 6 kommuner. I tillegg er betydelige deler av de avsatte midlene allerede disponert, da de vil gå til å dekke sikringstiltak og utbedringer etter flom i 2013 (blant annet i Kvam).

Nedgang i budsjettet for arbeidet med naturmangfold og vannforvaltning

Det er foreslått omfattende kutt på flere poster i kap 1420 i Miljødirektoratet. Dette gjelder mellom annet post 22, underpost 3, generell vannforvaltning som foreslås redusert med 10 mill. kroner og post 82 tilskudd til truede arter og naturtyper, som reelt sett er redusert med 7,5 mill kroner.

KS har tidligere uttrykt bekymring for at Stortingets vedtatte finansieringsplan for implementering av vannressursdirektivet ikke er fulgt opp. Forslaget til statsbudsjett innebærer et etterslep i de statlige bevilgningene på nærmere 300 millioner sammenlignet med den vedtatte finansieringsplanen. Det foreslåtte budsjettkuttet vil redusere mulighetene for at landets vannregionmyndigheter og vannområder kan videreutvikle det omfattende kunnskapsgrunnlaget som er under oppbygging og som har resultert i forslag til forvaltningsplaner og tiltaksplanene for vannregionene. Det er ekstra alvorlig når de foreløpige forslagene til tiltaksplaner for vannforvaltning tydelig viser et stort behov for både basis- og tiltaksovervåking, og midler til tiltaksgjennomføring fra de ulike sektormyndighetene.

Budsjettkuttene vil også redusere mulighetene for god skjøtsel og forvaltning på områder som omfattes av lov om naturmangfold og der kommunene har fått et stort ansvar.

Bymiljøavtalene satt på vent – Belønningsordning på stedet hvil

Regjeringen har foreslått å sette av 90 millioner til Bymiljøavtaler i 2015. Det skal sammenlignes med at det i NTP for perioden 2014-17 er satt av et årlig beløp på 1,041 milliarder. Samtidig er det en nedgang i bevilgningene til Belønningsordningen på 67 millioner sammenlignet med 2014. Selv om dette er i tråd med forutsetningene i NTP så kunne den «manglende» milliard for Bymiljøavtalene i stedet vært brukt på Belønningsordningen for å stimulere til lokale tiltak i påvente av at bymiljøavtaler kommer på plass.

Arbeidet med Bymiljøavtalene er ikke kommet i gang på grunn av manglende rammeverk og gjennomføring fra statens side. Dette forsinker arbeidet med å nå Stortingets nullvekstmål. Når ordningen med bymiljøavtalene ikke kommer i gang, ville det vært naturlig å øke den eksisterende

Belønningsordningen vesentlig for å kunne komme bedre i gang med arbeidet for å nå nullvekstmålet. Dette gir grunn til å spørre om Stortingets intensjoner og vedtak følges opp.

Betydelig vekst i tilskuddet til fylkesveiene – men ikke til forventet økning i kollektivtrafikken

Regjeringen knytter 225 millioner av økningen i rammetilskuddet til utbedring av fylkesveiene. Det er et betydelig bidrag til å hente inn vedlikeholdsetterslepet, og er «foran skjema» som er satt opp i NTP. I tillegg er det satt 272 millioner til å oppfylle tunnelforskriften (EU-direktiv). Økningen til skredsikring på fylkesveier er langt mer beskjeden, 16 millioner. Ordningen med kollektivtransport i distriktene foreslås innlemmet i rammetilskuddet fra 2016.

I tillegg øker regjeringen lånerammen for rentekompensasjonen for fylkesveier med 1 milliarder, slik at den totale rammen er på 3 milliarder. Selv om fylkeskommunene dermed ikke må betale renter på lån til veiformål er det likevel ikke uproblematisk å øke gjeldsgraden.

Regjeringen omtaler ikke kollektivtrafikkens betydning for å oppnå nullvekstmålet i Klimaforliket. Fylkeskommunenes økte driftsutgifter til kollektivtrafikk som effekt av at all vekst i persontrafikken skal tas med kollektiv, sykkel og gange ligger i størrelsesorden 200-300 millioner. Disse utgiftsøkningene er det ikke eksplisitt tatt høyde for i overføringene til fylkeskommunene.

Ikke et løft for det lokale klimaarbeidet

Som et resultat av økt innskudd i Klimateknologifondet øker den årlige avkastningen med 202 millioner i 2015. Dette er i utgangspunktet positivt for kommunesektoren, fordi en slik økt avkastningen vil trolig være den mest realistiske finansieringskilden for nye virkemidler for klimatiltak i kommunesektoren. Samtidig overføres Transnovas oppgaver til Enova, og midlene som i 2014 var satt av til pilotprosjekter innenfor transport - 99,5 millioner – blir innlemmet i Enovas virkemiddelportefølje, slik at den reelle potten friske midler til Enova er på 102,5 millioner. Regjeringen ønsker å gi mer støtte til energisparing i private husholdninger, og den foreslåtte økningen på 150 millioner til dette tas fra Enovas budsjett. Samlet sett kan det se ut til en reduksjon i de tilskuddsordninger som kommunesektoren kan få del i for å finansiere lokale klimatiltak.

Intensjonen om å få «en mer helhetlig vurdering av potensielle prosjekter og en mer koordinert virkemiddelbruk» gjennom å slå sammen Enova og Transnova er imidlertid helt i tråd med behovet for å se klima-, areal- og transporttiltak under ett.

I forbindelse med budsjettet presenteres også en nasjonal biogasstrategi. Sammenlignet med blant annet Miljødirektoratets meget solide saksgrunnlag om lavutslippssamfunnet er den foreløpige strategien et svært begrenset dokument. Blant annet inneholder den intet nytt om økonomiske insentiver og virkemidler for å ta i bruk biogass i langt større utstrekning enn hva som er tilfelle idag. Det er viktig at kommunesektoren blir tilstrekkelig representert i det foreslåtte kontaktforumet for biogassinteresser.

Styrking av fylkesmannen på bekostning av det regionale folkevalgte nivå?

Ulike forslag i statsbudsjettet styrker Fylkesmannens utviklingsrolle og oppgaveportefølje. Dette står i kontrast til hva Stortinget har uttalt, blant annet i behandlingen av regjeringens forslag til opplegg for kommunereform (juni 2014). For eksempel flyttes midler knyttet til vannforvaltning fra Miljødirektorat til fylkesmannsembetet, noe som svekker ressurstilfanget til vannregionmyndighetene (ledet av fylkeskommunene) som har fått delvis tilskudd fra Miljødirektoratet til sitt arbeid. Regjeringen foreslår videre at Fylkesmannen skal håndtere skjønnsmidler knyttet til innovasjon- og fornyingstiltak i kommunene selv om det er Fylkeskommunen som er tillagt rollen som regional utvikler, hvor blant annet Innovasjon Norge er et viktig redskap. Videre foreslår regjeringen å opprette et kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd innenfor helse, med en ramme på til sammen 260 millioner. Tilskuddet skal ses i sammenheng med skjønnsmidlene knyttet til innovasjon- og fornying. Begrunnelsen for å legge det til Fylkesmannen er oversikten og kontaktflaten ut mot kommunene.

Regjeringen varsler også at man ønsker å utvide forsøksordningen med Fylkesmannens samordning av statlige innsigelser med ytterligere seks fylker, slik at det i 2015 er til sammen 12 fylkesmannsembeter som er omfattet av ordningen. KS har tidligere uttalt en bekymring om at en «samordning» utfordrer det lokale selvstyret ved at kommunene ikke har plass ved forhandlingsbordet slik som de har ved mekling. Problemstillingen er særlig aktuell i spørsmål om lokalisering, der staten, fordi det er innsigelse til alle alternativer, kan bestemme trase eller hvor virksomhet skal etableres. Samordning utført av fylkesmannen, i betydning av å bestemme hvilke (legitime) hensyn som skal vektlegges mest, kan også undergrave fylkeskommunenes rolle som planfaglig veileder med ansvar for regionalt planforum. Regjeringen skriver samtidig at rollen til planforum bør styrkes. Det er imidlertid uklart om dette betyr en sterkere rolle for Fylkesmannen, på bekostning av Fylkeskommunen. KS er derfor kritisk til at ordningen utvides uten at konsekvenser er belyst, erfaringer med ordningen er innhentet og alternativer er vurdert. En eventuell samordning av nasjonale interessekonflikter bør i den sammenheng vurderes lagt til fylkeskommunene.

Samtidig varsles det at vårens stortingsmelding om kommunereform kun vil bli en sammenstilling av tidligere utredninger når det gjelder regionalt folkevalgt nivå, i tillegg en tidsplan for videre arbeid.

Tema: Arbeidsgiverpolitikk

Arbeidsdepartementet

Regjeringen foreslår at minste inntektsgrunnlag for rett til sykepenger fra folketrygden heves fra 50 til 100 pst. av folketrygdens grunnbeløp (88 370 kr). Forslaget er anslått å gi en innsparing på 21 mill. kroner i 2015 og 71 mill. kroner i 2016.

- Den foreslåtte endringen i sykepengeordningen vil kunne medføre at kommunene må ta regningen for sykepenger for ansatte som tjener opp til 1 g. Dette skyldes at tariffavtalen ikke har en inntektsgrense for rett til sykepenger knyttet til G. KS har gjort beregninger som

viser at regningen kan bli opptil ca. 110 mill. kr. Antall personer kommunene ikke vil få refundert sykefravær for, vil øke fra ca. 19 000 personer (1400 årsverk) til i underkant av 53 000 personer (7700 årsverk). I denne beregningen er det brukt G per 1. mai 2014, det vil si 88 370 kr. Lønn er oppjustert med årets datolønnsvekst (4,5 prosent). Det er lagt til grunn en arbeidsgiveravgift på 12,6 prosent, og et sykefravær utenfor arbeidsgiverperioden på 3,9 prosent.

Regjeringen viser til en økt satsing for å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne i arbeidslivet. Regjeringen vil styrke tolketjenesten og ordning med funksjonsassistent i arbeidslivet. Tiltak fra jobbstrategien samt forsøk med lønnstilskudd til arbeidsgivere som ansetter personer på arbeidsavklaringspenger videreføres. Videre vises til stortingsmelding som skal komme ved nyttår, om tiltak og strategier for å få flere med nedsatt funksjonsevne i arbeid.

- KS er positive til tiltak som kan gjøre det lettere å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne i arbeidslivet. KS ser fram til den kommende stortingsmeldingen om arbeid, hvor blant annet en styrket innsats for delmål 2 i IA avtalen skal drøftes. Dette gjelder blant annet gjennomgang av lønnstilskuddsordningene samt utredning av ordning for arbeidsutprøving hos egen arbeidsgiver, noe KS var opptatt av i forhandlingene om ny IA avtale.

Kunnskapsdepartementet

Regjeringen ønsker en mer formålstjenlig struktur i universitets- og høgskolesektoren, med solide fagmiljøer, utdanninger av høy kvalitet og en sektor som bruker ressursene mer effektivt. Det foreslås å øke bevilgningen for å stimulere til samarbeid, arbeidsdeling, konsentrasjon og sammenslåing.

- KS mener det er riktig å se på en mer formålstjenlig struktur i universitets- og høgskolesektoren. Det er viktig å styrke samarbeidet mellom utdanningsinstitusjonene og arbeidslivet, herunder kommunesektoren. Et tettere og bedre samarbeid kan bidra til å dimensjonere og utvikle utdanningene i tråd med kommunesektorens behov.

Tema: Digitalisering

Bredbånd:

I budsjettet for 2015 står «Det er lagt opp til at staten i 2015 skal bidra med 50 millioner kroner i støtte til utbygging av breiband i ulønsame område. Til samanlikning var det for 2014 sette av til saman 108 millioner kroner over budsjetta til Samferdselsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet.» Det i 2014 lyst ut 160 millioner inkl. midler overført fra 2013. Det kom inn søknader fra hele landet på nærmere 800 millioner kroner. Vi er et godt stykke unna målet fra regjeringserklæringa om 100 Mbps til alle, i dag er dekningsgraden på kun 69 %. I lys av dette mener KS det er uheldig med en reduksjon på 58 millioner kroner.

KommIT:

Prosjektskjønnet foreslås satt til 206 mill. kroner i 2015. Det er satt av penger her til samordning av IKT i kommunesektoren (ref. Prop 95 S – kommuneproposisjonen 2015). KS forutsetter at det betyr at KMD også støtter KommIT i 2015. KommIT er i 2015 i sitt siste og avgjørende år, og KS forventer at KMD stiller midler til rådighet for å fullføre programmet.

Elektroniske meldinger i helse og omsorg:

Norsk Helsenett har fått en økning på ca. 23 millioner. I budsjettet pekes det på at «kompetansen og nettverket som er etablert i arbeidet med meldingsutbredelse skal videreføres og støtte opp under behov og videre utvikling knyttet til elektronisk samhandling og IKT-tiltak i kommunesektoren.» KS mener det er riktig å videreføre dette arbeidet og forutsetter at økningen i Norsk Helsenetts budsjett for 2015 innebærer en fortsatt økonomisk støtte til de etablerte kompetansenettverkene i kommunal sektor som sikrer utbredelse.

Plan- og bygg:

Det foreslås å bevilge 10 mill. kroner til å digitalisere, forenkle og automatisere plan- og byggesaksbehandlingen i kommunene. KS er tilfreds med at det legges til rette for enklere prosesser for plan- og byggesaker. Vi har i flere år sett behovet for bedre dataflyt i planleggings- og byggefasen. KS forventer at samarbeidet mellom Direktoratet for byggkvalitet og KommIT opprettholdes også i 2015.

Tema: Skattemessige konsekvenser

1. Eiendomsskatt

Det er ikke fremmet forslag om endringer i eiendomsskatteloven som har provenymessige virkninger, det forslås kun en lovteknisk endring som er en direkte konsekvens av endringene i formuesskatten (endring av eiendomsskatteloven § 8 C-1)

I Sundvoldenerklæringen, og i fjorårets budsjettproposisjon, står det at regjeringen vil «frita fastmonterte, ikke-integrerte maskiner fra eiendomsskatt i industrianlegg (gjelder ikke kraftanlegg)». Temaet er likevel ikke omtalt i årets proposisjonen, til tross for at NHO har vært en aktiv pådriver for å få fjernet adgangen til å skattlegge produksjonsutstyret i industribedrifter.

Tausheten omkring dette spørsmålet kan bety at det pågår et større utredningsarbeid om eiendomsskatten i departementet. Noen har tatt til orde for en statlig eiendomsskatt, eller en fortsatt kommunal skatt, men med statlig taksering.

2. Endringer i reglene om formuesskatt

Regjeringen foreslår å redusere formuesskattesatsen med 0,25 % til 0,75 %, og å øke bunnfradraget til 1,2 millioner kroner for enslig skattyter og 2,4 millioner kroner for ektepar. En liten innstramning foreslås ved at ligningsgrunnlaget for næringseiendom og for boligeiendom nr 3 flg skal settes til 80 % prosent av markedsverdien, mot tidligere henholdsvis 60 og 40%. Det er imidlertid statens andel av formuesskatten som blir redusert etter forslaget. Statens sats reduseres til 0,05 % mens kommunenes sats på 0,7 % blir stående.

3. Andre skatte- og avgiftsmessige endringer med konsekvenser for kommunene?

Det er foreslått enkelte endringer i mva-reglene som har til formål å fjerne konkurransemessige skjevheter mellom offentlige og private aktører.

Fra:	Lise Spikkeland	Dato:	25.09.2014
Til:	Kommunesektorens etikkutvalg	Saksnummer:	11/00623-22
Kopi til:	Kjell-Torgeir Skjetne		

Referat møte i kommunesektorens etikkutvalg 22. - 23. september 2014

Sak 9/14 Etikk – og korrupsjonsforebygging i norske kommuner

Tor Dølvik fra Transparency International og Lise Spikkeland, KS innledet om erfaringer fra prosjektet «Åpenhet, integritet og antikorrupsjon i kommunesektoren»

Momenter fra diskusjonen:

- Om «samrøre» i lokalpolitikken hvor vennskap og kjennskap mellom kommunens ledelse og kontrollutvalgets betydning, herunder etikkutvalgets tidligere anbefaling om at leder bør være fra opposisjonen.
- Leder har ansvar for å utvikle en verdibasert kultur, som også gjør seg gjeldende i hverdagen, slik at ansatte ikke bare gjør det de er pålagt – men det man mener er riktig!
- Kommunen som eier av selskap kan ikke blande seg bort i deres beslutninger, kommunen/kommunestyret har likevel et ansvar for at det ønskes som eier blir forvaltet i selskapets praksis
- Få kommuner vet hvor de er når det gjelder forvaltningspraksis, hvor er de ift «høy etisk standard? Finnes verktøy som kan brukes for å si noe om det? Kommunekompasset! Der måles kommunene mot 8 forvaltningsområder, i alle disse kan en legge inn etikkdimensjonen
- Verdibasert kultur; hvilke verdier, hvem definerer verdiene – kommunen eller den enkelte? Eller etikkutvalget?
- Min erfaring er at bedriftene har fokus på det, kanskje større enn mange kommuner, vi har stor fokus på det, smalere ansvar så det er lettere
- Hvis vi ikke får det inn i kulturen er vi tapt, rapportering (alene) har aldri hjulpet oss
- Utfordring ift prinsippet om «likebehandling»; press kan gjøre at man prioriterer annerledes enn man ellers hadde gjort, feks trykk fra media som gjør at en kommer med andre prioriteringer «for å få fred».
- Etikk og kultur skapes av materielle forhold, blant annet regler – noe som forteller folk hva som er rett og galt
- Sykehjem som er satt ut til private etter anbud, gjelder kommunens etisk regelverk for ansatte der? For eksempel regler rundt det å motta gaver?
- Utfordringer knyttet til at mange tjenester settes ut av det offentlige, til en sfære som er mer uklar. Spesielt utfordrende når det gjelder lovpålagte tjenester

Det ble ikke fattet noe vedtak i saken

Sak 10/14 Innspill fra etikkutvalget til:

- **KS Folkevalgtprogram 2015 – 2018**
- **Kommunelov – er det utfra etiske problemstillinger folkevalgte møter behov for klarere rammebetingelser**

Fagsjef i KS Dag-Henrik Sandbakken innledet om planer for utvikling av KS Folkevalgtprogram (FVP) for perioden 2015-2018. FVP tenkt som en håndbok i det å være lokalpolitiker. KS inviterer alle landets folkevalgte til 2 dagers samling like i etterkant av valget samt mulighet for 2 ekstra folkevalgdager med selvvalgt skreddersydd tema senere i perioden.

Kommunelovutvalget skal innen 31.12.2015 levere utredning til ny helhetlig kommunelov, et av medlemmene er fra KS advokatene og KS har en egen referansegruppe som bistår i dette. Aktuelle tema i kommuneloven er for eksempel; åpenhet – innsynsrett og åpne møter, parlamentarisme og offentlighet, rapporteres det godt nok på etisk standard? Behov rundt den kommunale egenkontrollen, habilitet, valgbarhetsbestemmelser, kommuneloven i lys av internasjonale avtaler

Momenter fra diskusjonen – på begge tema

- Grenseoppgangen mellom folkevalgtes ombudsrollen og korrupsjon
- Spenning mellom ytringsfrihet og lojalitet for ansatte i kommunen
- Spørsmål rundt parlamentarisk styrte kommuner og offentlighet i byrådets forberende arbeid (bl.a. byrådsnotater). Problematisk at offentlighetsloven ikke håndterer dette godt nok i dag.
- Ethiske problemstillinger bør stå helt sentralt i FVP
- Folkevalgte i ny periode ivrer etter å komme i gang, men «arver» vedtak fra forrige kommunestyre, og kanskje et annet politisk flertall. Må tidlig få vite hvordan de kan få i gang en «sak»
- Gjennom FVP bidra til å få opp en diskusjon i kommunestyre «hvordan vil vi ha det hos oss?»
- Ad kommuneloven; åpenhet er viktigste tiltak mot misligheter
- Bør kommuneloven so noe om regler rundt statlig kontroll av kommunesektoren?
- Dagens kommunelov preget av at mye er kommet inn stykkvis og delt. Det bør bli en bedre sammenheng mellom målformuleringer og det det rapporteres på.
- Begrepet «Omdømme» - kanskje bedre å bruke tillit. Kan hensynet til omdømme bidra til å skjule feilene?
- Hvilken betydning har kommunelovens formålsparagraf? Jfr «... tillitsskapende forvaltning og høy etisk standard»

KS v/ Dag-Henrik Sandbakken, tok med seg innspillene som kom inn under debatten i sitt videre arbeid

Det ble ikke fattet noe vedtak i saken

Sak 11/14 Utvalgets evaluering av eget arbeid/oppfylling av mandat – og anbefalinger

Et eget notat oppsummerer diskusjonen om utvalgets vurderinger og anbefalinger.

Sak 12/14 Etikkarbeidet i Trondheim kommune

Janne Hafskjær, jurist og seniorrådgiver i rådmannens fagstab i Trondheim kommune, presenterte «Erfaringer fra Sør-Trøndelag. Fagreiser i regi av STPO». Presentasjonen følger vedlagt.

Diskusjon og spørsmål

Avrundning

Neste og siste møte avholdes 18. november fra kl. 10- 15:30 i Kommunens Hus. Følgende saker settes på kart:

- Anbefalinger fra etikkutvalget rundt etiske retningslinjer i kommunene
- Notat om etikkutvalgets arbeid med utgangspunkt i diskusjon i utvalget 22.-23. september
- Tematikken «høy etisk standard» - hva innebærer det? Drøftes bl.a. med utgangspunkt i kommuners praksis med rapportering på etikkarbeid i årsberetningene

Plan for gjennomføring av finansiell revisjon 2014

Behandles i utvalg	Møtedato	Saksnr
Kontrollutvalget i Skaun kommune	01.12.2014	037/14

Saksbehandler:	Torbjørn Brandt
Arkivkode:	216, &58
Arkivsaknr.:	13/183-5

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Kontrollutvalget tar revisors redegjørelse til orientering.

Saksutredning

Kontrollutvalget skal påse at kommunens årsregnskap og kommunale foretak sine årsregnskap blir revidert på en betryggende måte, herunder holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at dette foregår i samsvar med de bestemmelser som følger av lov og forskrift, god kommunal revisjonsskikk og kontrollutvalgets instruks eller avtaler med revisor, jf. kommuneloven § 77 nr. 4 og forskrift om kontrollutvalg i kommune eller fylkeskommune § 6.

Oppdragsansvarlig revisor for Skaun kommune vil orientere kontrollutvalget for plan av gjennomføring av finansiell revisjon for 2014 i møtet. Revisor vil videre redegjøre for status for den løpende revisjonen så langt i året.

Kontrollutvalgets sekretariat viser for øvrig til revisors orientering i møtet.

Kontrollutvalgssekretariatets konklusjon

Kontrollutvalgssekretariatet oppfordrer kontrollutvalget til å følge opp det arbeidet som gjøres, forsikre seg om at revisjonen fungerer på en betryggende måte. Videre kan kontrollutvalget gi innspill til revisors videre arbeid.

Kontrollutvalgssekretariat viser til revisors orientering i møtet og anbefaler kontrollutvalget å ta redegjørelsen til orientering.

Møteplan 2015

Behandles i utvalg	Møtedato	Saksnr
Kontrollutvalget i Skaun kommune	01.12.2014	038/14

Saksbehandler:	Torbjørn Brandt
Arkivkode:	033
Arkivsaknr.:	11/274-25

Kontrollutvalgsekretariatets innstilling

Kontrollutvalget vedtar følgende møtedatoer for 2015:

- 20.januar
- 10.mars
- 5.mai
- 18.august
- 21.oktober
- 2.desember

Møtene starter kl. 09.00

Saksutredning

Kontrollutvalget har de siste årene hatt ca.6 møter per år. I 2013 ble det avholdt 6 samme for 2014.

Tidspunkt for møtene bør hensynta kommunestyrets møter. Sekretariatet bør ha tilstrekkelig tid til saksutredning og kontrollutvalget tilstrekkelig tid til å behandle saken før den oversendes kommunestyret.

Kontrollutvalgsekretariatets konklusjon

Sekretariatet oppfordrer kontrollutvalget til å vedta forslag til møteplan.

Aktuelle saker fra utvalgene

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Skaun kommune

Møtedato

01.12.2014

Saksnr

039/14

Saksbehandler: Torbjørn Brandt

Arkivkode:

Arkivsaknr.: 14/124-4

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Informasjon om aktuelle saker fra utvalgene tas til orientering.

Saksutredning

Kontrollutvalget har selv vedtatt fordeling av kommunens politiske organer mellom kontrollutvalgets medlemmer. De respektive ansvarlige har ansvar for å se igjennom sakene for møter i utvalgene og orientere kontrollutvalget om aktuelle saker.

Følgende er ansvarlige:

- Kommunestyret: Eva Overholt og Ingrid M. Tørhaug-Skagseth
- Administrasjonsutvalget: Eva Overholt
- Arbeidsmiljøutvalget: Ingrid M. Tørhaug-Skagseth
- Plan- og miljøutvalget: Oddrun Husby
- Helse, kultur og oppvekstutvalget: Jan M. Leinum
- Formannskapet: Eivind Stende

Eventuelt

Behandles i utvalg Kontrollutvalget i Skaun kommune	Møtedato 01.12.2014	Saksnr 040/14
Saksbehandler: Torbjørn Brandt		
Arkivkode:		
Arkivsaknr.: 14/124-2		

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling
Saken legges fram uten innstilling.